

9771406085007

ISSN 2228-1886

RAPLAMAA Sõnumid

www.sõnumid.ee

 OÜ KÜLMALINE

Kvaliteetsed
õhksoojuspumbad!

Mitsubishi Electric
ja Fujitsu
Õhksoojuspumbad

www.kulmaline.ee
Tel 533 01 720

Uudised

Kohila kool kasvas,
väikesed kahanesid
Lk 3

Arvamus

Rahvaesindajate
huvid
Lk 4

Reportaaž

Looduskaunis
paigas asuv Kuuda
hooldekodu on pika
ajalooga
Lk 5

Haridus

Kohila mõisakool
väärtustab lapse
individuaalsust
Lk 8-9

Sillaotsa talumuuseumi 30. aastapäeva puhul korraldatud konverentsile registreeris külastajaid maavalitsuse kultuuritöö peaspetsialist Age Tekku. Ümberringi on vestlushoos erinevate muuseumide töötajad.

Foto: SIIM SOLMAN

Väikemuuseum on kohapeal suur

Reet Saar

Sillaotsa talumuuseumi pere otsustas oma 30. sünnipäeva tähistada koostöökonverentsiga, mille teemaks oli ajaloopärandi säilitamine külas.

Pikalt küpsetatud mõte tõi Märjamaa rahvamaja kino- saali kokku üle 60 huvilise lähemalt ja kaugelt.

Päeva esimene pool käsitles üldisemaid küsimusi. Sillaotsa talumuuseumi juhataja Kalju Idvand andis ülevaate asutuse ajaloost ja plaanidest. Ta lõpetas „audiovisuaalse kompositsiooniga“ ehk värse lugedes ja kelli helistades, mis

osutas sellele, et tänased muuseumid pakuvad külastajatele üha enam meelelahutust.

Eesti Rahva Muuseumi omakultuuride osakonna juhataja Külli Lupkin rääkis tööst maakonnamuuseumidega, et suunata nende sise- misi arenguid. Järvakandi klaasimuuseumi juhataja Allan Kima andis ülevaate klaasimuuseumi tekkeloost. Murelikult kõneles ta kooskõlastusringil olevast muuseumiseaduse eelnõust. Muuseumimaastikul on tõmbetuuled: riik eelistab osa mäluasutusi erakätesse või valdadele üle anda. Väikemuuseum peaks aga igati toetama, neile kogumistööks võimalusi looma ja töövahendeid eraldama, väikestel ja riigimuuseumidel olgu võrdsed õigused, leidis Kima.

Mahtra talurahvamuseumi juhataja Riina Annus võttis päevateemast otseselt kinni ja kutsus saalis viibinud muuseumide esindajad koostöös sel ajal plakati valmistama, kui tema oma ettekannet pidas. Annuski oli murelik muuseumiseaduse eelnõu pärast, mis liialt rõhutab omatulu ja meelelahutust. Tema sõnul peaks igas maakonnas olema riigi toel töötav muuseum (sihtasutus), mis jagaks ka teistele mäluasutustele oskusteavet. „Mille järgi on valitud keskmuseumid? Kas need ei dubleeri üksteist, mida maakonnamuuseumidele on ette heidetud?“ küsis Annus.

Jürgen Kusmin kõneles pärandikultuuri kaardistamisest Eestis. Need on looduses olevad objektid, mille väljatoomisel on oluline just märkamine ja väärtustamine.

Eesti Vabaõhumuuseumi teadusdirektori Heiki Pärdi ettekande pealkiri „Väike muuseum – suur asi“ andis neile kõrge hinnangu, sest väikestes kohtades on neil paikkonnale suur väärtus. Tihti põhineb tegevus ka säre- silmsel entusiasmil. Eestis on 325 muuseumi või sellelaadset asutust. Mullu tegutses 74 eramuuseumi, kus oli 200 000 säilikut ja aasta jooksul käis 243 000 külastajat. Pärdi hindas selle tubliks tulemuseks. „Väikemuuseumid on nagu loodus, mis ei hävi,“ kinnitas ta.

Pärnumaal erivajadustega lastele mõeldud Kaelase kool tutvustas Sillaotsa muuseumis läbi viidud tunde, mis aitavad õpilastel paremini mõista aja kulgu ja aja lugu. Külli Lupkin hindas selle

näite väga heaks praktikaks, mida tasub mujalgi tutvustada ja kasutada.

Age Tekku rääkis koduloolasest koostööst Rapla maakonnas. Tõnis Tõnisson jätkas teemat kohalikus lehes ilmunud ja ilmuva koduloolisa iseloomustusega. See on väärt mälu- pank, milles 53 aasta jooksul on ilmunud kirjutisi enam kui sajalt autorilt.

Huvitava ettekandega esinesid kolm vallavanemat. Priit Kärsna tutvustas Vigala kandi hariduselu, Mart Järvik rääkis Vigala, Märjamaa ja Järvakandi valla koostööst ajaloopärandi tutvustamisel (turismimarsruutide koostamine, teavitamine), Eero Plamus avas kogukonna osa ajaloopärandi säilitamisel.

Sillaotsa muuseumi juhataja Kalju Idvand jäi konverentsiga

igati rahule: „Vahendan saalist kuulnud muljeid. Hinnati seda, et saalis oli kuulamas nii palju vallavanemaid ja kolm vallavanemat tegid ka ettekande. Nende silmad särasid ja kõneldu kinnitas, et kohapeal väärtustatakse pärandit.“

„Mis sa arvad, kas tuleb huvitav päev või lihtsalt jututuba,“ küsis üks tuttav enne konverentsi algust intrigeerivalt. Oli huvitav ja on põhjust veel tänagi kuuldu üle mõelda.

Sillaotsa muuseumi aastapäeva tähistamine jätkus reedel rahvarohke väljasõiduga mööda Vigala, Märjamaa ja Järvakandi valda. Selle kõrval jõuti arutada ka maakonna muuseumide koostööd ja maakonnamuuseumi tulevikku, mida hakatakse lähiajal arutama eraldi nõupidamisel.

Märjamaal hukkus tööõnnetuses mees

Reede hommikul juhtus ränk tööõnnetus Märjamaa külje all, kus 1957. aastal sündinud mees jäi manööverdamise ajal ekskavaatori ja veoauto MAZ vahele ja sai surma. Juhid olid kained. Rapla politseijaoskonna vanemuurija Iti Rand ütles, et esialgsed menetlustoimingud on tehtud ja algatatud on kriminaalasi karistusseadustiku § 198 lg 1 alusel, mille sisuks on ohutusnõuete rikkumine ettevaatamatuse tõttu. Süüdimõistmise korral võib selle eest mõista rahalise karistuse või üheaastase vangistuse.

Politsei on tööinspeksiooni juhtunust teavitanud. Tööinspektor-uurija Marge Mäekivi ütles eile enne tööpäeva lõppu, et sõidab veel õhtul sündmuskohale. „Teeme selgeks, mis firma töötajatega oli tegu, mis ja miks juhtus. Praegu ei ole ma veel asjaoludega nii kursis, et midagi konkreetsemalt vastata,“ ütles Mäekivi.

Raplamaa Sõnumid

Kirikuvalvurid said tänuks trükiseid

Märjamaa Maarja koguduse aktiivsed liikmed on suveniit juba 14 aastat kiriku teeliste avatuna hoidnud. Kirikut valvanud ja ümbrust koristanud abilis oli sel suvel üle 30. Enim oli abiks Ants Liiva, kes oli valvuriks seitsmel päeval.

Vabatahtlikele abilisetele kingiti tänuks trükised, mille hankimist toetas Märjamaa vald. Koguduse õpetaja Illimar Toometi sõnul on huvilistel võimalik tutvumiskäik kirikusse kokku leppida igal aastal. Nii on kirikutornist avanevat vaadet nautimas käinud kunstiõpilased ja õpetaja. Tänavu suvel sai kogudus kohaliku omaalgatuse programmi toel kirikusse uued stendid, millel saab tutvustada koguduse tegevust ja ajalugu.

Maire Kõrver

Meelis Luks laotas Nokia kontserdimajas rahva ette oma värvilise maailma

Katrin Helend-Aaviku

Tallinnas Nokia kontserdimajas avati eile pärastlõunal „jala-meis“ Meelis Luksi maalide näitus „Minu värviline maailm“.

Kaiu vallas elav jalaga maailm Meelis Luks ehk Mella, kes mitu aastakümnet tagasi vedas talle pihku surutud jämeda vildikaga paberile suuri koerasarnaseid elukaid, maalib nüüd pintsli varvaste vahel hoides hinge puudutavaid looduspilte ja on jõudnud oma elu 54. näituseni. Mella maailm on värviline. Igas mõttes. Jalaga maaliva kunstniku põhimõte on – elu on elamiseks, mitte virisemiseks.

Eile Nokia kontserdimaja esimesel korrusel avatud näitusel on välja pandud üheksateist maali, mis kuuluvad kunstniku kõige silmapaistvamate tööde hulka.

Peamiselt on esindatud loodusmaalid, mille hulgas võib leida ka ühe minimalistliku maali, mille pealkiri on „Tee“. Maalil kujutatud tee, mis edasi kulgedes tõuseb majakatuste kohale, räägib vaatajaga.

Nokia kontserdimajas oli jalaga maaliva kunstniku

Kunstnik Valli Lember-Bogatkina (vasakul) ja Meelis Luksi ema Aime Luks imetlevad Nokia kontserdimajas näituse avamisel Meelis Luksi maale. Tagant paistab kõnekas maal „Tee“.

Foto: KATRIN HELEND-AAVIKU

aust osa saamas kogu pere ja kohale oli tulnud üle paarikümne Meelis Luksi sõbra, tuttava ja tema kunsti austaja.

Tervitama tuli ka kunstnik Valli Lember-Bogatkina, kes on Meelis Luksi ja tema perega hea tuttav. Lember-Bogatkinaga on mitut ametit pidav Meelis Luks teinud mõni aeg tagasi ka intervjuu

enda juhitavas saates „Jalamees arvab ja teab“ raadios Muusikamoos.

Ülemaailmsesse jala ja suuga maalivate kunstnike ühingusse kuuluva Meelis Luksi näituseid on üleval olnud kogu Eestis, sealhulgas Riigikogus ja rahvusraamatukogus. „Jalamehe“ maalid on jõudnud ka piiri taha ning leidnud sealgi imetlust.

„Pole vahet, millega looja pintsli hoiab, tähtis on, et lõuendile tekib midagi sügavat, mis vaatajat puudutab,“ ütles Meelis Luks eile näituse avamisel kõnemasina vahendusel. Tema soov on, et maalid tekitaks inimestes positiivse emotsiooni.

Nokia kontserdimajas saab jalaga maaliva kunstniku näitust vaadata kuni 5. oktoobrini.

Reesuskonfliktiga sündinud Meelis Luks on kõne- ja liikumisvõimetu. See ei ole takistanud tal aga tegelemast kõigega, mis talle huvi pakub, ja endale ise elatist teenimast. „Pole ju tähtis, kas saan kõndida või mitte, tähtis on, et ma olen võimeline mõtlema,“ on Mella öelnud.

Ligi kolmkümmend aastat tagasi võttis Meelis Luks esimest korda pintsli varba vahele ja 1990-ndate aastate alguses hakkas maalimisega tõsisemalt tegelema. Aastal 1993 sai mees ülemaailmse jala ja suuga maalivate kunstnike ühingu stipendiaadiks. Meelis Luks maalib peamiselt õlivärvidega ja ühe maali valmimine võib võtta aega nädal kuni aasta.

Kohila pangateenused liiguvad kontorist pangaautomaatidesse ja Postipanka

Silver Vohu, SEB kommunikatsioonijuht

Selle aasta viimastel päevadel sulgeb SEB Kohila pangakontori, kuid paigaldab juba oktoobris uue moodsa sularaha sisse- ja väljamakseautomaadi ning makseautomaadi.

Pangalepinguid on järgmisest aastast võimalik sõlmida postkontoris asuvas Postipangas. Seega säilivad Kohilas seni pakutud pangateenused koos personaalse teenindusega, kusjuures pikeneb pangateenuste kättesaadavuse aeg.

„Tehingute arv kontorites on aastaga langenud ligi kolmandiku võrra ja sellevõrra on kasvanud interneti- ja mobiilipanga kasutamine. 62 protsenti Kohila kontori tehingutest on sularaha sisse- ja väljamaksed ning 30 protsenti maksed, ehk teenused, mida saab soodsamalt tarbida pangaautomaate kasutades.

Paigaldame sellel aastal Kohilasse moodsa sularaha sisse- ja väljamakseautomaadi, et nii era- kui ka äriklientidel oleks võimalus ööpäev ringi mugavalt oma kontole sularaha sisse maksta ja seda välja võtta. Lisaks tuleb Lõuna 2 avatavasse iseteenindusbüroosse makseautomaat, mis võimaldab kliendil teostada makseid,“ andis ülevaate SEB Põhja regioonijuht Tõnu Sepp.

92 protsenti Kohila kontori tehingutest saab seega tulevikus sooritada automaatide vahendusel. Ülejäänud 8 protsenti tehingutest olid kontode avamised ja lepingute sõlmimised, mida saab uuest aastast teha postkontoris asuvas SEB Postipangas. Postipangas saab teha kõiki peamisi pangateenuseid, lisaks lepingute sõlmimisele teha ülekandeid, maksta sularaha kontole, võtta välja sularaha, saada ülevaadet kontojäägist jne. Postipangas kehtib sama hinnakiri, mis SEB kontoriski.

„Oleme pööranud tähelepanu, et üleminek uutele pangakanalitele oleks meie klienti-

de võimalikult mugav. Uued automaadid saavad Konsumi kauplusesse üles juba oktoobris, ehk meie teenindajatel on piisavalt aega, et kliente nõustada automaatide kasutamisel. Lisaks pangaautomaatidele on SEB-ile oluline, et meie kliendid saaksid vajadusel personaalset teenindust.

SEB on juba üle kümne aasta pakkunud oma teenuseid Eesti Posti vahendusel Postipankades, mida on Eestis üle kahesa-

ja. Seega säilivad Kohilas kõik seni pakutud pangateenused ja ka personaalne teenindus, mida pakume uuest aastast lihtsalt postkontoris asuva Postipanga kaudu,“ lisas Tõnu Sepp.

Muudatuse tulemusena on pangateenused Kohilas ka ajaliselt enam kättesaadavad. „Suure hulga klientide peamine kontoriteenus, ehk sularaha sissemaks on nüüd kättesaadav ööpäev ringi ja see peaks

rõõmustama just ärikliente. Päevakassa panka panemine ei sõltu nüüd enam pangakontori lahtiolekuaegast, vaid klientidel on enam vabadust valida, millal oma pangaasju ajada. Ettevõtjad, kes soovivad oma sularahasõltuvust vähendada, saavad meilt 5-eurose kuumakse eest kaardimakseterminali, seega peaks omavaheline arveldamine tulevikus kindlasti veelgi lihtsamaks minema,“ nentis Tõnu Sepp.

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers kutsub metsaomanikke läbi rääkima metsas planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raieõigust. Pakkuda võib lageraieid harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepiku eest head hinda.

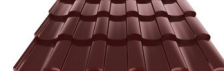
Lõhutud küttepuid müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS Metsasõbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620 e-post info@holmesmeyers.ee

EELISTA RUUKKI UUSI KIVIPROFIILE ADAMANTE JA FINNERA TAVALISELE TERASKIVILE NING ERISTÜ NAABRIST

Adamante

Finnera

OSTA SEPTEMBRIS ADAMANTE VÕI FINNERA KATUS, REGISTREERI OST KODULEHEL JA RUUKKI MAKSAB SULLE KUNI 100€ TAGASI

Mahlamäe 10, Rapla
tel 5666 6995
rapla@katuseabi.ee

Tasuta infotelefon 1914
www.ruukkikatus.ee/Raha-tagasi

RUUKKI

PARTNER

Pressifotograafid saavad kokku Tarsil

Katrin Helend-Aaviku

Kehtna valla Tarsi talu hõivavad laupäeval ja pühapäeval Eesti Pressifotograafide Liidu (EPFL) liikmed.

Kahepäevase kokkusaamise esimene päev sisustatakse hommikust õhtuni seminariga. Käsitatakse teemasid, kuidas teha videoreportaaži ja saada fotosid otse kaamerast, kuidas teha õue väikeste välkudega stuudiot ning kuidas valida fotosid ja kirjutada fotoallkirju.

Pärast õhtusööki on avatud vaba mikrofoni teemal „Kuhu edasi, EPFL?“. Pühapäeval saavad soovijad osaleda rabamatkal.

Eesti Pressifotograafide Liit koondab kogu Eesti pressifotograafe. Seminari projektijuht Raigo Pajula ütles, et EPFL on suhteliselt noor ühendus, mis on tegutsenud veidi üle kahe aasta. Sellist seminari nagu täna Tarsi talus peetakse, korraldatakse esimest korda. Varem oli pressifotograafid võimalus osaleda Eesti Ajakirjanike Liidu eestvõtmisel korraldatud seminaridel koos kujundajatega. Projektijuht märkis, et ainult pressifotograafidele suunatud seminar annab parema võimaluse

käsitleda just selliseid teemasid, mis on nende töös vajalikud.

„Iga eriala vajab koolitust,“ sõnas Pajula. Talis, et kahepäevase teadmiste täiendamise kõrval on oluline ka see, et erinevate väljaannete fotograafid saavad kokku – õpivad üksteist paremini tundma, veedavad koos aega, jagavad oma kogemusi.

Tarsi talu pakkus seminari läbiviimise kohaks välja Raplamaa Sõnumite fotograaf Siim Solman. Pajula ütles, et ei soovitud pidada tavapärasest seminari kontoriruumides, vaid otsiti selleks natuke ebatraditsionaalsemat kohta. Solmani väljapakutud, looduskaunis kohas rabaveerel paiknev Tarsi talu oli Pajula sõnul väga sobiv.

Võiks arvata, et kui on koos professionaalsed fotograafid, siis võetakse ette ka ühine nn fotojaht, et hiljem uudistada, kuidas võrdsetes tingimustes on kellelgi õnnestunud erinevaid hetki pildile püüda. Pajula märkis, et seekordsel seminaril ei ole ühine pildistamine omaette eesmärk, sest pressifotograafid saavad iga päev pilte teha piisavalt. Küll aga mainis ta, et sellise suunitlusega kokkusaamise mõte on neil peast läbi käinud ja miks mitte seda edaspidi korraldada.

Suurima gümnaasiumiosaga kool Raplamaal on Vesiroosi gümnaasiumil – 170 õpilasega.

Foto: SIIM SOLMAN

Kohila kool kasvas, väikesed kahanesid

Vivika Veski

Raplamaa koolides pole õpilaste arv paari aasta jooksul peaaegu vähenenudki, küll on see kahenenud mõnes juba niigi väikeses koolis, eelmise aastaga võrreldes on vähem ka gümnasiste.

Väikesed kahanesid palju, suured vähe või üldse mitte – nõnda võiks iseloomustada õpilaste arvu muutust koolides. Maakonna kõige suuremas koolis – Kohila gümnaasiumis – on õpilasi eelmise aastaga võrreldes kolme võrra rohkem – 727.

Maakonna üldhariduskoolides õpib praegu kokku 3893 õpilast. 38-ga on see arv alanud juba paaril viimasel aastal.

Praegune koolivõrk on loodud lastele, keda pole. Nõnda ütles haridus- ja teadusministeeriumi kantsler Kalle Küttis, kui kohtus veebruaris Raplamaa haridusjuhtidega, põhjendamaks vajadust koolivõrk ümber korraldada. Sündimus on kahanenud ja need, kes seitsme aasta pärast koolis käivad, peavad olema juba sündinud.

Kuigi Raplamaa ei tühjene Eesti kohta sugugi tiptempo, pole siin ka erinevalt Harjumaast paiku, kuhu rahvas kokku rändaks. Erandiks on teatud määral Tallinnale

kõige lähemale jääv keskus Kohila, kus tegutsebki nüüd maakonna kõige suurem kool. Kohila gümnaasiumis avati tänava Hageri klassiga kokku lausa neli esimest klassi. Kooliteed alustas seal 83 I klassi õpilast. Võrdluseks – Kuimetsa algkoolis Kaiu vallas läks esimesse klassi üks õpilane, Kivi-Vigala põhikoolis kaks.

Gümnaasiumidest on kõige väiksem Järvakandi gümnaasium 129 õpilasega. Eelmisel aastal oli seal õpilasi 144.

Algkoolidest on kõige väiksem Kuimetsa 12 lapsega ja kõige suurem Alu lasteaed-algkool 38 õpilasega.

Kärus lihtsalt mõõna-aasta

Põhikoolidest on kõige suurem Kehtna kool 147 õpilasega (elmisel aastal 157). Kõige väiksem on tänava Käru põhikool, kus õpib 35 õpilast. Aasta tagasi oli seal õpilasi veel 55.

„Meil on kõige väiksem vald ka,“ ütles Käru vallavanem Elari Hiis. Ei tema ega kooli

direktori kohusetäitja Sirje Liivak leidnud põhjust väga suureks pessimismiks.

Mõõna-aasta lihtsalt, leidsid mõlemad.

„Eks oma osa on siin ka sellel jutumärkides „mainekujundusel“, mis eelmisel aastal oli,“ märkis Hiis, viidates sellase koolidirektori ja ühe õpetaja isiku ümber käinud töövaidlusele.

Ka Liivak tõdes, et see tormiline elu, mis sügisest kevadeni käis, jätab paratamatult oma jälje.

Enamik õpilaste koolist lahkumisi oli vallavanema sõnul siiski igati mõistetavad. Näiteks kolis üks kolme koolilapsega pere Järvamaale, väikeses koolis annab aga iga äraminek kohe tunda. Samas on kolinud Käru valda inimesi juurde, kuid nende lapsed käivad alles lasteaias.

„Võrdluseks võibki tuua, et lasteaias avasime teise rühma,“ nimetab Hiis.

Koolieelikute rühmas käib praegu 9 last, kool ootab järgmisel aastal I klassi kümme ühtteist õpilast. Tänavu

alustas Kärus kooliteed kolm I klassi õpilast, kevadel lõpetab üks õpilane.

Elari Hiis ei leia siiski, et õpilaste arvu vähenemine valla ainukeses koolis ongi OK. Tema sõnul tuleb põhjusi analüüsida ja vaadata, kas omavalitsus saab midagi paremini teha, et kahanemine ei jätku. „Hullemaks ei saa enam minna, saab ainult paremaks,“ lisas Hiis.

Suurim gümnaasiumiosa Rapla VG-s

Gümnasiste õpib tänava maakonna päevastes üldhariduskoolides 42 võrra vähem kui eelmisel aastal – kokku 634. Kõige suurem gümnaasiumiosa on Rapla Vesiroosi gümnaasiumil – 170 õpilast, järgneb Rapla ühisgümnaasium 140 õpilasega. Õpilaste arv on kahanenud kõigis gümnaasiumides. Kõige silmatorkavam on see Juuru gümnaasiumis – põhjus see, et koolis tänava X klassi õpilaste puuduse tõttu ei avatud.

Õpilaste arv maakonna koolide gümnaasiumiklassides – X-XII klassid.

Gümnaasium	2011	2012	Kahanemine eelmise aastaga võrreldes	2007
Rapla VG	176	170	3,4%	176
Rapla ÜG	147	140	4,8%	195
Märjamaa	138	128	7,2%	138
Kohila	129	124	3,9%	146
Järvakandi	19	17	10,5%	36
Juuru	25	13	48%	58
Kokku	634	592	6,6%	749

Ostame metsamaterjali, raieõigust ja metsakinnistuid.

Tel 514 8238, 523 7944, 503 8777
e-mail: eesti@metsagroup.com

Metsäliitto Eesti AS on nüüd Metsä Forest Eesti AS

Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool

TÖÖALASED TÄIENDKOOLITUSED 2012.a.

Auto ettevalmistustööde ja pindade värvimise algkursus
80 tundi, algus 26.oktoobril kell 13.00

Auto plastdetailide remondi võimalused ümberõppijale
15 tundi, algus 16.novembril kell 13.00

Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest finantseeritavad koolitused, tasuta antud valdkonnas töötavatele täiskasvanutele ja ümberõppijatele.

Kursuste lühioppekavad on kooli koduleheküljel.
Registreerimine ja lisainfo: Tel. 5662 4701 või e-post: ilmi@vigalattk.ee

RAPLAMA SÕNUMITE VEERG

Lohutav kogemus Märjamaalt

Kõik see, mis on seotud väikemuuseumide ja rahvusliku mälu hoidmisega, on viimasel ajal murelikuks teinud. Seda just uue muuseumiseaduse ettevalmistamise valguses ja meil siin eriti seoses erimeelsustega Rapla maakonnamuuseumi nime kandva sihtasutuse asutamise küsimustes.

Mõneti lohutav oli neljapäeval Märjamaal korraldatud koostöökonverents „Ajaloopärandi säilitamine külas“, mis oli pühendatud Sillaotsa talumuuseumi 30. aastapäevale ja mille käigus peeti meele ka Järvakandi klaasimuuseumi 10. tegevusaastat. Tuleb rõhutada, et korraldajad olid kõnekoosoleku tabavalt koostöökonverentsiks määratlenud. Valdav osa ettekandeid ja saalis valitsenud õhkkond andsid kinnitust, et koostöö ei ole mitte ainult võimalik, vaid tegelikult ka toimib. Asi ei ole üldse raha taga kinni, nagu vahel taandumiste õigustamiseks väidetakse, vaid eelkõige koostöövalmiduses.

Tõnis Tõnisson,
peatoimetaja

Eriti sümpaatne ja lootustandev oli näha, et konverentsil osales nii suur hulk vallajuhte. Tähendab, maakonnas tervikuna on arusaam meie ajaloopärandi kogumise ja säilitamise vajalikkusest täiesti olemas. See tõdemus peegeldus kolme omavalitsuse – Vigala, Märjamaa ja Järvakandi reaalset koostöös ajaloopärandi tutvustamisel, millest rääkis Järvakandi vallavanem, ROL-i esimees Mart Järvik. Mitte vähem tähendusriikas oli ka Märjamaa vallavanema Eero Plamuse ettekandes „Kogukonna osast ajaloopärandi säilitamisel“ peitunud sõnum, mis samuti kriipsutas alla kokkuhoidmise ja koostegemise tähtsust ning tähendust.

Tihedas koostöös on olnud ka kõik maakonnas aktiivselt tegutsevad muuseumid. Neid ei ole Raplamaal küll palju, ainult viis, kuid nendevahelised kontaktid on selgelt üksteist toetavad ja pahatahtliku konkurentsi vabad. Üldse võiks tänaste päevade üheks oluliseks märksõnaks olla ühtehoidmine. Koos ollakse tugevamad, üksteiselt õppides kindlasti ka motiveeritumad ja innovaatilisemad. See tõdemus kehtib mitte ainult ajaloopärandi säilitamise tandrill, sellel on palju sügavam sisu.

Ometi ei saa Märjamaal valitsenud igati õigustatult pidulik optimism veel hajutada murepilvi, mis praegu hõljuvad töös oleva uue muuseumiseaduse näol kõigi väikemuuseumide (seega kohalike mälupankade) kohal. Kuigi konverentsil esinenud Eesti Vabaõhumuuseumi teadusdirektor Heiki Pärdi rääkis tõesti tunnustavalt väikemuuseumides tehtavast, on pisut raske jagada tema lootust, et otsustagu seadusetegijad mida nad otsustavad, väikemuuseumid ei kao - nad on nagu umbrohi, mis lobbab ka pärast niitmist.

Õigem on olla jätkuvalt murelik. Kas või sellepärast, et meie tulevase muuseumiseaduse eelnõusse ei ole sisse kirjutatud Euroopas üldtunnustatud muuseumi kontseptsiooni, millest otseselt tulenevad muuseumide kui mälukeskuste kohustused ning vastutus ühiskonna arengu ees. Meid kõiki peaks ettevaatlikuks tegema see, et riik käsitleb mälukeskusi mitte kui teadus-, vaid kui meelelahutusasutusi.

RAPLAMA Sõnumid

Rapla 79511, Viljandi mnt 6, tel 489 2133, 5567 3260
reklam ja kuulutused 489 2130, 5551 1084 faks 489 2135,
e-post: info@sonumid.ee,
kodulehekülj: www.sonumid.ee

Peatoimetaja: Tõnis Tõnisson

Tegevtoimetaja: Inge Põlma (489 2244)

Ajakirjanikud: Margus Mikomägi (489 2245), Maire Kõrver (489 2241),
Katrin Helend-Aaviku (489 2246), Vivika Veski (489 2132),

Fototoimetaja: Siim Solman (489 2138)

Kujundaja: Janek Tõnisson (489 2138)

Keeletoimetaja: Liivi Jegorov (489 2138)

Raamatupidaja: Juulija Rüsse (489 2136)

Reklaamijuht: Janek Tõnisson (489 2131, 520 0846)

Reklaamispetsialist, IT konsultant: Raiko Oja
(489 2243, 5551 1084, 5666 6750)

Reklaamikonsultant: Sigrid Algre (489 2130)

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Honoreeritakse tellitud kaastöid. Raplamaa Sõnumeid on võimalik tellida Eesti Posti sidejaoskondadest, raamatukogudest, toimetuse reklaamiosakonnast ja internetis Raplamaa Sõnumite koduleheküljel.

Toimetust võtab vastu ka telefonitsi esitatud tellimusi.

Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt tööpäeviti 8.30 - 17 Viljandi mnt 6, Rapla.

Tel 489 2130, faks 489 2135.

Trükk AS Kroonpress.

Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda
Pressinõukogusse: pn@eall.ee või tel 646 3363

Rahvaesindajate huvid

Ants Tamme

Esmaspäeval algas Riigikogu XII koosseisu sügisistungjärg. Nii Riigikogu esimees Ene Ergma kui ka president Toomas Hendrik Ilves rõhutasid oma kõnes muuhulgas, et rahvaesindajad peaksid igapäevategevuses senisest enam vastutustunnet ilmutama, tegema selgemat vahet kitsastel erakonnataotlustel ning rahva ja riigi huvide järgimisel.

Vaadates tagasi eelmisel kuul Riigikogu erakorralisel istungil valitsuskoalitsiooni ja mõne sotsi häältega langetatud otsusele ratifitseerida Euroopa Stabiilsusmehhanism (ESM), millega väikeriik pani vabatahtlikult panti 1,3 miljardit eurot suurriikidele nagu Itaalia, Portugali, Hispaania, Kreeka ja teiste päästmiseks, tekib õigustatud küsimus: kas see sisuliselt väga riskantne samm on ikka kogu meie rahva huvides?

Opositsioonipoliitikutele on kõnekalt ESM-iga liitumise vastu sõna võtnud Urve Palo, kelle hinnangul ESM vaid suurendab kahju Euroopa riikide majandusele, sealhulgas Eestile. Seesamisel, et mõned riigid kohe maksejõuetuks kuulutada, lükatakse paratamatust aina edasi. ESM-iga liitunud riigid (sealhulgas Eesti) jäävad nii oma esialgsete sissemaksete kui ka hiljem välja nõutavate summade võrra vaesemaks.

Valitsuskoalitsioon rõhutab vajadust säilitada solidaarsust Euroopa Liiduga, kuid sealjuures ei olda solidaarne oma rahvaga. Rahva elujärg on endiselt madal, jätkub varanduslik kihistumine. Nagu näitab Eurostati uuring sissetulekute Euroopa Liidus, jääb Eesti sissetulekute poolest ühe inimese kohta 2010. aasta seisuga EL-is lätlaste, rumeenlaste ja bulgaarlaste järel tagantpoolt neljandale kohale. Eesti on niisiis Euroopa viie vaeseima riigi hulgas

ning viie rikkaima riigi hulka jõudmisega seotud peaministri elukauged unistused on omandamas tragikoomilist värvingut.

Suhtelises ning süvavaesuses elab meil juba rohkem kui 63 000 last. Puuduses viirelevaid peresid (viieendik elanikkonnast) ei aita teadmine, et meie rahandus on esikujulikus korras. Toidupakke ei jõuta nii palju jagada kui vaja, keskmine pensioni on langemas ja sündide arv aina väheneb. Tervise edetabelis oleme maha jäänud isegi Albaaniast, eriarstiabi muutub üha kättesaamatumaks...

Riigikogu avaistungil päeval kirjutas Euroopa Parlamendi liige Indrek Tarand, et Eesti vajab terviklikku poliitilist reformi. Remontida tuleb nii erakonnaseadust, valimiseseadust kui ka Riigikogu töö ja kodukorra seadust. "Tuleb loetleda kõik nende seaduste paragrahvid, mis takistavad vaba konkurentsi poliitikatul - nagu näiteks erakonna loomiseks tarvilik liikmete arv."

Praegu nõutakse uue erakonna registreerimiseks tuhandet liiget - kaks korda rohkem kui Venemaal ja kümme korda enam kui suurriigis Indias. Seesugune olukord vaid kindlustab poliitilist kartellistumist ning raskendab rahva põhivajadusi ja lootusi paremini tundvate ning järgivate uute jõudude pääsu parlamenti. Moraalne oleks ju luua seesuguseid seadusi,

mis välistaksid otsustamise liikumise üha kaugemale kardinate taha.

Parlamendi maine parandamise eesmärgiga on kindlasti seotud ka Riigikogu eetikakoodeksi väljatöötamine vastavas töörühmas. Üks eetikakoodeksi koostamise eestvedajaid Kaja Kallas on märkinud, et koodeks on suunatud eelkõige parlamendiliikmete professionaalsuse suurendamisele, leppides kokku ühtsed käitumisreeglid.

Kuid kogu aeg on olemas olnud pühakirjast tuntud nn kümme käsku ning eetika-koodeksi puudumine ei peaks olema mingilgi moel kergendav või õigustav asjaolu selles, et viimastel aegadel on kogunisti kolm Riigikogu liiget langenud kriminaaluurimise alla, justiitsministrist rääkimata.

Üks tähtsaid teemasid on edaspidigi erakondade rahastamine. On põhjendatud seisukohta, et valimiskulutusi peaks märksa piirama. Ent siinjuures on kuidagi sujuvalt püütud mööda vaadata tõsiasjast, et erakondades pole soovitud-viitsitud pöörata nõudlikku tähelepanu liikmeksude kogumisele. Näikse, et parteidel piisab ülalpidamis- ja tegutsemiskuludeks sponsoritelt laekuvatest summadest ning riigikassast saadavatest miljonitest (kindel taks iga Riigikokku pääsenud fraktsiooniliikme kohta).

Endise parlamendiliikmena arvan, et erakonna liikmeksude korralik korjamine tuleks muuta partei registris püsimise esmatingimuseks.

Samas arvan, et oma valijaskonna usalduse kaotanud parlamendiliikme tagasikutsumise võimalus tuleb viimaks valimisseadust (tesse sisse kirjutada. Küllap paneks see asjaolu rahvaesindajaiks valitud eesmärgipärasemalt ja omakasupüüdmatumalt oma esindustööd tegema.

KÜSITLUS

Kuidas olete kütteperi-oodiks valmis?

Tõnu, eestöoline: Hästi! Ahju, saunaahju ja pliidi kütmiseks on puud valmis ostetud. Ise ainult ladusin.

Leili, pensionär: Hästi olen valmis, pole probleemi. Puud on oma metsast ise tehtud - lapsed aitasid kõik korda saada.

Gert, autojuht: Igati hästi olen valmis. Mul on puid küllalt.

Peeter, firma omanik: Olen korralikult valmistunud, oma puud oma metsast oma jõududega said valmis tehtud.

Tatjana, endine algklasside õpetaja: Olen 94-aastane pensionär ja eks talvepuudega on raske küll. Kogun pensionist ja vald ka toetas puude ostmiseks 70 euroga. Raske on, aga kuidagi olen seni hakkama saanud.

Katrin, õmbleja: Pole viga, hästi, sest oma puud on olemas.

Sander: Elan keskküttega majas ja see sai suvel soojustatud, nii et loodame küttearvete kahanemist ja soojemat tuba.

Tõnu, autojuht: Olen puude soetamisega natuke hiljaks jäänud. Loodan, et saan järgmise nädala jooksul puud tellitud.

Küsis Maire Kõrver
Pildistas Siim Solman

Eestis on palgasuhe paigast ära kõigil, mitte ainult arstidel

Eugen Veges

Nii nagu kõik autojuhid pole vormeliässad, pole ka kõik arstid tippspetsialistid. Diplomi eest palgakasvu nõudmine on kummaline.

Paar nädalat tagasi kirjutas EE ujumistreeneri surmast, mida oleks adekvaatse diagnoosiga andnud vältida. Perearst ei tundnud infarkti ära. Pole ka ime – perearstina töötades kvalifikatsioon haihtub, raskustesse satutakse haiguste kokkuviimisel sümptomitega, rääkimata muust erialalisest orienteerumisest. Lähemiste korrigeerimise asemel moodustatakse ringkaitse ja hakatakse põhjuseid mujalt otsima (palgad, arstide lahkumine).

Arstidele, õpetajatele ja teistele riigieelarvelistele töötajatele makstakse palka

maksudest. Nende palgad saavad kasvada üksnes maksulaekumise kosumise tingimustes. See eeldab aga üldist palgatõusu. Teisiti asjad ei tohiks käia. Madala sissetulekuga inimesed ei suuda kõrgepalgaliste kapriise rahuldada.

Tervisekindlustus on sissetuleku omamise korral Eestis kohustuslik. Ma ei tea ühtegi riiki, kus inimeste osalus tervisekulutustes oleks nii kõrge (tervisekindlustuse eest tuleb välja käia 13% sissetulekust). Teenuse osutaja nõuab palka ja tarbijal pole sõnaõigust, sest teenusest loobuda pole võimalik (maks on ju kohustuslik!).

Ma ei poolda rahanõudmisele üles ehitatud streike. Vähemalt mitte Eestis. Meil on olulisemaid probleeme, mida varjutab palkadele pü-

hendumine. Ei tasu arvata, et üksnes arstide nominaalpalga suhe Skandinaavia ametikaaslaste palkadesse on paigast ära, kõikide eestlaste palgasuhe on paigast ära. Kui palga pärast streikida, siis tuleks seda ühiselt teha. Intelligentsi esindajatena võiksid arstid ja õpetajad kõikide sissetulekute suurendamise eest seista. Tuleb ju nende palgaraha kõikide palkadelt.

Eestlaste arv on suurlinna tänava elanikega samas suurusjärgus, meie ajame taga aga isiklikku heaolu. Ühistekk on räbalaks kistud. Selle enda peale sikutamise asemel võiksime pakkuda külmakaitset kõigile. Inimesed võiksid üksteise vastu olla hoolivamad. Isikliku heaolu tagaajamine meie elukeskkonnas pole eetiline.

Looduskaunis paigas asuv Kuuda hooldekodu on pika ajalooga

Kuuda hooldekodu on parendatud kujul saanud justkui uue hingamise.

Fotod: SIIM SOLMAN

Maire Kõrver

Kuuda hooldekodu, mis jääb Märjamaa alevist ligi 9 km kaugusele, on koduks eluõhtul abi vajavatele või invaliidistunud inimestele lähikonnast ja kaugemalt.

Tänavu valmis PRIA toel hoone remont ja laiendus, mis parendas hooldekodu taset, nii et rahul võivad olla ka nõudlikumad kliendid.

Hooldekodu visiooniks on olla eelistatud ja omanäoline hooldekodu Eestis ja miks mitte naaberriikide tarvis, nagu on välja toodud hooldekodu koduleheküljel. Eesmärk on pakkuda elanikele maalähedast elukeskkonda, personaalset teenindust ja häid tänapäevaseid tingimusi igapäevaeluks.

Tänu hiljuti valminud laiendusele ongi hooldeasu-

Kuuda hooldekodu juhataja Aleksander Koch.

tus kõikide näitajate poolest parendatud. Kuid lisaks on Kuudal veel midagi sellist, mida ei saa ühegi rahastuse toel – pika ajalooga paiga huvitav aura ja jõelähedane, põlispuudealune ümbrus.

Kuudal tegutses kunagi kuulus õpetajate seminar ning seejärel pidalitöbiste leprosoorium. Nõukogude aja lõpu poole oli samas alkohoolikute ravila. Varem tagasihoidlik, mittemidagiütlev ühekorruseline madal pikk hoone on saanud nüüdseks peale teise korruse. Eenduvad osad lisavad hoonele varasemast märksa elegantsemat ilmet ja avarust. Keskne rõduga väljaehitus täiendab ülakorruse saali, mille nurkades on suured lopsakad toalilled. “Siia hakkab kevadpäike varakult paistma ja rõdule mahuvad ka ratastooliga inimesed õhku ja päikest nautima,” ütleb Kuuda hooldekodu juhataja Aleksander Koch.

Juhataja osutab, et kinnistu tagaservas on jõekääruga ala, mis tuleb edaspidi paremasse korda viia. Ajaloolise taustaga paigas on mitu huvitavat vana hoonet, millest üks on juba korrastamisel, kuid veel pooleli. See võib saada näiteks klientide sünnipäevade pidamise paigaks, jumalateenituste, aga ka hooldekodu asukate rõõmuks esinema kutsutud artistide ülesastumise kohaks. Kuudal on laulmas käinud näiteks Ervin Lillepea.

Juhataja töölaual on arvutikuvaril meie külaskäigu ajal parajasti avatud koostamisel olev haljastusplaan, mis on kavas hooldekodu parendamistööde järgmise etapina teoks teha.

“Soome hooldekodude töötajatelt olen kuulnud arvamust, et aeda ei tohiks ümber olla, et jääks avaram mulje,” räägib Aleksander Koch, kes on aastaid tagasi olnud Möisa-

Selline nägi Kuuda hooldekodu hoone välja enne remonti.

Foto: erakogu

maa vaimupuuetega inimeste hooldekodu juhataja. “Samas on meil dementseid kliente, kelle turvalisuse pärast on aed siiski vajalik,” märgib juhataja.

Tema sõnul püütakse leida kompromisslahendus, et mulje aiast ei jääks nii üheselt piirav ja visuaalselt ahistav – osa aiast oleks kivist, osa puidust ja mingis osas n-ö roheline tara, hekk. Kuigi hooldekodu asukate liikumisaktiivsus on kahanenud või ei suuda nad ilma abivahendita ringi käia, on muljed meeltele neile ikkagi olulised.

Maakonnalehe fotograafiga Kuuda hooldekodu külastades meenus harrastuskunstnikuna mitmel näitusel üles astunud märjamaalase Ants Nisumaa oma kulu ja kirjadega tänavu avaldatud kirjanuduslik katsetus pealkirjaga “Elust enesest”, mis kujutab elu vanadekodus. Tihedalt dialoogiga pikitud loos on keskmes sageli humoorikad pildikesed vanadekodu elust.

Üks niisugune seik Nisumaa raamatust meenus, kui Kuuda hooldekodu juhataja Aleksander Koch kirjeldas vanakeste rõõmsat elevust, mis valdas neid, kui nad tundsid ruumis külma ilmaga väljast sisenenud juhataja riietest tulvanud pahvakat puukoste põletamisest jäänud lõkkehõngu.

Ka raamatus meenutavad vanadekodu asukad Aadu ja Kusti vahel eluhõnge, hääli ja värve. Aadu küsib: “Kas sul on meeles maamesilase mee maitse? Kas hapuoblika maitset mäletad?” Kusti mäletab. “Kas jänesekapsa maitset mäletad? Aga toomingamarja maitset?” Kusti kinnitab, et veel mäletab. “Peale söömist oli suu nii paks nagu oleks keele peale sammal kasvanud. Miskipärast me ei tundnud säärast sõna nagu haigus.”

Kuuda hooldustöötajate sõnul tuleb vahel mõnele vanainimesele meelde tuletada, et ta rohkem liiguks. “Kuule, täna sa oled ainult tubane

olnud, tule, teeme ühe tiiru,” saab vahel mõnele öeldud, et inimest natuke ergutada ja liikuma ärgitada, kirjeldab Aleksander Koch. “Pärast nad juba ise hakkavad rohkem liikuda tahtma.” Sageli on terrassil värsket õhku hingamas seltskond, kes oma füüsilisest või psüühilisest seisundist tingituna rohkem omaette mediteerib või veedab aega teistega juteldes.

Näiteks insuldi tagajärjel invaliidistunud vana õpetaja eriti ei suhtle, liigub halvasti ja kõneleb arusaamatult, kuid Kuuda töötajate sõnul küsib ta ikka ajalehti lugeda. Tubades on inimestel oma kodust kaasa võetud armsaid esemeid. Kuudal püütakse hoolitseda mitte üksnes inimese keha, vaid ka vaimse ja hingelise heaolu eest.

Juhataja näitab ruume tutvustades maja kummassegi otsa juurde ehitatud trepikoda, täielikult uuendatud kööki, avarat lifti, mis mahutab ka raamil oleva lamaja.

Põhjaliku uuenduskuuri läbinud hooldekodus on tube juurde ehitatud ja remondiga üle käidud vana osa kõik elutoad. Möistagi on olemas korralikud, ka invanõuetele vastavad WC-d ja pesemisruumid, välja ehitatud on pesupesemise ja korrastamise ruumid, paigaldatud uued ventilatsioonid, vesivarustuse ja küttesüsteemid.

“Kasulikku pinda saime laienduse järel nüüd 966,4 ruutu endise 459,1 ruutmeetri asemel. Kusjuures elamispin-da on nüüd 343,8, enne 259,1 ruutu,” täpsustab Aleksander Koch. “Maja tehnilised näitajad on järgmised: hoone maht on nüüd 2674, enne 1687 kuupmeetrit, ehitusalune pindala 736,5, varem 593 ruutmeetrit.”

Varasema 35 voodikoha asemel saab hooldekodus heal tasemel hooldusteenust pakkuda nüüd 49 kliendile hinnaklassis 511-650 eurot, märgib hooldekodu juhataja Aleksander Koch.

Korstnapühkija tipphooaeg on alanud

Reet Saar

Kütteperiood on algamas ja korstnapühkijatel tipпкиirus peal. Kui teie koju tuleks naerunõoga mees, kes juba ükselt teatab, et rääkige mulle oma küttekolletest, sest te tunnete neid paremini, siis on esimene vajalik side loodud ja edasine sujub ladusalt.

Tarmo Vain töötab neljandat aastat Märjamaa päästekomandos ja vahist vabadel päevadel pühib korstnaid. Need kaks ametit on omavahel seotud – korralik küttekollete hooldus on ju oluline ennetustöö. Kui aga tahm on korstnas siiski põlema läinud, tuleb kiiresti kohale „lennata“, sest korstnajaal lähed väga kuumaks – sees on temperatuur 1000 kraadi –, pigi paisub ja võib pressida lõõrid laiali, põlemisgaasid võivad plahvatada ja palju pahandust teha. Peaasi, et lõõr kinni ei põleks, seda pärast lahti raiuda on raske. Hea variant on see, kui korsten põleb seest tühjaks, siis on kivid seest täitsa haljad, rääkis Tarmo tahmapõlengutest.

Kõrvaltvaataja pilk

Oma kogemuste põhjal teab ta, et meie kodude küttekoldest – pliit, soemuür, ahi, korsten – üksteisest ehituslikus mõttes oluliselt ei erine, hoopis keerulisemad on tööstuslikud suitsuahjud ja katlad, nende sisu on erinev.

Kehtiva seaduse kohaselt peab kord viie aasta jooksul eramaja küttekoldeid pühkima kutselise korstnapühkija. Mida teeb korstnapühkija paremini kui omanik, kes seni on selle tööga korralikult hakkama saanud? „Omanik teebki tavaliselt kõik õigesti, aga korstnapühkijal on kõrvaltvaataja pilk, see märkab vigu, mis veel ehk tuleohtlikud ei ole, aga tuleks korda teha,“ tõi Vain välja ühe olulise põhjuse.

Samas ta teab, et inimestel on erinevad pühkimisviisid. Igale poole ei pääse hästi ligi. Omateada peremees torkas harja sisse, aga see on läinud ühest lõõrist alati mööda ja hiljem on tekkinud tahmapõleng, on näide elust. „Mina tean, et seal on lõõr, sinna tuleb pääseda ja nii kaua torgin, kuni saan tu-

lemuse kätte. Kui ma endas kahtlen, siin alati kontrollin peegliga ja kontrollin ka tõmmet, mida inimesed kodudes tavaliselt ei tee. Omanik pühib küttekoldeid kord või paar aastas, mina peaaegu iga päev. Igapäevatoos tuleb väikseid nõkse nii palju juurde, mis annab kindluse, et teed asju õigesti,“ põhjendas vestluskaaslane spetsialisti kutsumise vajadust.

Korstnapühkija annab välja ka akti, kuhu on märgitud, et kõik on korras, või toodud välja vajakajäämised. Vahel jääb mõne vanainimese küttekolde olukord siiski hinge vaevama: „Menn võib tulega väga hoolikalt ringi käia, aga tal on pliidiraud katki. Märgin selle küll akti, aga ma ei saa keelata tal kütmist ära. Teine on seda meelt, et olgu või leivaviil õhem, aga pliit peab olema korras.“

Korstnapühkija kõige kiirem tööperiood on sügisel ja see on täistuuridel käimas. Tarmol on juba nii palju tellimusi ees, et uusi saab vastu võtta alles novembris. Nii nagu teenindajatel tekib oma klientuur, on see ka kuldnõõpidega meestel.

Teadlikkus on kasvanud

Tarmol on hea meel märgata, et meie inimesed on muutunud tuleohutuse suhtes teadlikumaks. Päästeamet on selleks teinud väga suurt teavitustööd, aga ka masul oli oma mõju: inimestel polnud raha investeerida moodsatesse kütteseadmetesse ja lihtsam oli ehitada ahi.

Endistes majandikeskustes on palju maju, mida kunagi köeti tsentraalselt ja kui see süsteem lõppes, ehitati korteritesse ahjud. Osal omanikel puudub siiani ehitusluba küttesüsteemi ümberehitamiseks. Selleks tuleks pöörduda vallavalitsusse, et ehitusnõunik annaks hinnangu, kas korterisse võib ahju ehitada. Kui paberid pole korras, võib asi lõppeda trahviga.

Tarmol on meelde jäänud ühe naise ütlemine, et kui korstnapühkija tuli, pidi pärast tema järel nädal aega koristama. „Tegelikult see ei ole niimoodi ja prahti on vaid seal, kus sa pusid.“ Tarmo kindel hoiak on, et olgu temal või töötada raskem, aga tuba ei tohi jääda tema järel mustaks. Vahel sotsiaalmajades olevat küll selline tunne, et siin pole mõtet ajalehte maha panna. Nende majade klientuuri eluviisid tihti väga tuleohtud ei ole, aga „nemadki hingavad kergendatult, kui korstnapühkija tuleb, ja on igati koostöövalmid“.

Tunne oma küttekollet

Tarmo teine põhimõte on rääkida inimesele tema küttekoldest, et ta teaks sellest kõige olulisemat: „Nagu sa pead oma autol teadma, kus on tagavararehvi, nii pead teadma, kui pikad puud tohid oma ahju panna, milleks on siibrid, see või teine tahmatops.“

Kütmise tüüpviigadeks on märgade puude kasutamine – see tekitab palju tahma ja nõge –, kütmine pooliku siibriga ja ülekütmine. Kui toit hakkab üle keema, lükatakse siiber koomale, selle asemel, et alt uksega põlemist reguleerida. Aga kui suits jääb siibri taha keerutama, tahmab see lõõri kiiresti ära. „Pliit on mõeldud toidu valmistamiseks, mitte toa kütmiseks, sest pliidiraud ei pea sellele valule vastu. Ka tekib rohkem tahma ja see võib süttida, kui on saavutanud teatud temperatuuri. Kui tahad kuulata tule praksumist ja vaadata elavat tuld, siis tuleb ehitada kamin või kaminahi,“ soovitas Tarmo muheledes.

Nõuandeid on nii päästametnikud kui ka korstnapühkijad inimestele kogu aeg andnud, mille peamine sõnum on, et peab muretseda elava tule pärast. Täna on kõik hästi, aga olukord võib kiiresti muutuda kasvõi hooletusest – pliidi ees pole plekki, ahju lähedal on vaip, kuhu säde võib lennata, või prahti hoitakse pliidi ees. „Kui juhini sellele tähelepanu, öeldakse, et ma viskan sodi kohe koldesse. Aga mida sellest seal hoida, tõsta parem eemale! Õnneks pole ma plastiga kütmist viimasel ajal enam täheldanud. Üks taat kord kiitis, et plastpudeliga on nii hea tuld hakatada,“ on tulnud ette ka kurioosseid juhtumeid.

Sobiv kombinatsioon

Tarmot kuulates-vaadates on kohe selge, et tegemist on päikselise inimesega. „Korstnapühkija tööd ei saa teha, kui see sulle ei meeldi. Ma ei saa uksest sisse minna hapu näoga ja hakata tänitama, et miks sul see või teine asi korras pole, sest inimene on ju minu käest abi palunud.“ Ametiuhkuse pärast kannab ta ka kuldsete nõõpidega kuube, et inimestel oleks nõõpe keerates võimalik midagi soovida. Seda ka tehakse.

Vain nõustub, et töö päästeametis on muutunud ta tuleohutuse suhtes tähelepanelikumaks. Ka kodus sekkub ta kohe, kui keegi seab grilli üles liiga tugeva ja valest suunast puhuva tuulega. Ta teab, et säde lendab elujõulisena päris kaugele, kohati on see

Tarmo Vain: „Vahel ütlen inimestele, et teie pärast ma kannangi seda jakki, et teil oleks võimalik nõõpi keerata ja midagi soovida.“

Foto: SIIM SOLMAN

aeg isegi viis sekundit. Oma kaheteist- ja nelja-aastasele pojale räägib ta, et kui sa oskad tuld teha, siis oskad seda ka kustutada. Peres on ka viiene tütar ja varsti on sündimas veel üks laps.

Mitmekülgsete oskustega mees on õppinud metsandust ja puidutisleriks. Metsas olla talle meeldib ja kui nina tunneb puidu- või lakilõhna, ki-sub teda töökoja poole. Vanad sõbrad ei ole teda unustanud ja vahel ikka helistavad kunagisele tootmisjuhile, kui mõni tsehh vajab õla alla panemist. Tarmo tunnistas, et siis käib

küll nõks hingest läbi, aga lahkuma ta ei kipu: töö päästeametis ja korstnapühkijana on talle praegu sobiv kombinatsioon. Kolm vahist vaba päeva annavad võimaluse oma aega planeerida, käia lastega kasvõi enne ujumas kui isa uuele tööringile suundub.

„Teen oma töid suure lustiga ja püüan end ka päästetöös arendada. Võib-olla läheb siin veel eriti põnevaks ja pakutakse huvitavaid võimalusi,“ jätab ta ka selles osas ukse lahti. Samuti tahab ta korstnapühkijana oma taset tõsta.

Sportlik päästja, kes veab

koos kaaslastega ka Keo küllaliikumist, elab Märjamaalt 28 kilomeetri kaugusel. Vahel vāntab ta trenni mõttes tööle jalgrattaga ja rahulikust vahist sõidab koju veel pikema ringiga, et koormust saada. Koolipõlves mängis ta korvpalli, on tegelenud karatega ja vahikorra ajalgi on hea komando jõusaalis rassides vaim virgeks saada. Kui väljakutse tuleb, lööb see algul adrenaliini üles ja pulsi kõrgeks, aga seisund normaliseerub, kui auto juba välja sõidab ja saab täpsemalt teada, kuhu minek.

ESMASPÄEV 17.09	TEISIPÄEV 18.09	KOLMAPÄEV 19.09	NELJAPÄEV 20.09	REEDE 21.09	LAUPÄEV 22.09	PÜHAPÄEV 23.09
 06.55 Terevisioon 08.55 Holby City haigla 09.45 Terevisioon* 11.45 Maahommik* 12.30 Iga pink räägib loo* 13.00 ENSV 13.30 Pehmed ja karvased* 13.55 Novella Hanson 14.15 Jamie Oliveri 30 minuti road 14.40 Lewis 16.10 Holby City haigla 17.00 Aktuaalne kaamera 17.10 Õnne 13 17.40 Südameasi 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.05 Osoon 20.35 Meie inimesed. Tiina 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Välisilm 22.10 Murdochi skandaal 23.10 Pehmed ja karvased* 23.35 Südameasi 00.25 Ringvaade* 01.33 ERR uudised 07.10 Baleriin Angelina 07.20 Kõige suurem sõber 07.50 Konn ja sõbrad 08.00 Aisopose teater 08.10 Reporterhiir Marvi Hämmer 08.35 Maa ja taeva vahel 09.00 Ringvaade* 09.33 ERR uudised 17.05 Kuidas on Maa meid loonud? 18.00 Muumioru lood 18.20 Lammass Shaun 18.30 Lastetuba 18.45 Võlukarussell 18.55 Tatonka lood 19.05 Ruff tegutseb 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Aktuaalne kaamera (v.k.) 20.00 Vene draama 1814 20.45 Kreutzwald 21.00 Paksust ja vedelast 21.29 Kultuuriminister Rein Lang 21.30 Jüri Üdi klubi 22.25 Seitsmes pitsner 00.00 Vang nr 6 00.55 ERR uudised 06.15 Beyblade 06.40 Minu väike poni 07.05 Beyblade 07.30 Simpsonid 07.55 Kaunis Lola 08.50 Kirgede torm 09.50 Vaprad ja ilusad 10.15 Faktuaalne kaamera* 10.45 Top Shop 11.10 Omakohus* 11.40 Kõige naljakamad koduvideod* 12.10 Kahjutasu 13.00 Eesti otsib superstaari 14.00 Randevuu 15.00 Vaprad ja ilusad 15.25 Selline on elu! 16.25 Kaunis Lola 17.25 Kirgede torm 18.30 Kõige naljakamad koduvideod 19.00 Seitsmesed uudised 19.30 Omakohus 20.00 Ment 21.00 CSI kriminalistid 22.00 MF Serenity 00.15 CSI kriminalistid 01.18 TV3play.ee uudised 01.20 Vale jälgedel 02.10 Anarhia pojad 03.00 Omakohus* 03.25 Seitsmesed uudised 03.50 Ment 04.40 Omakohus* 05.05 Seitsmesed uudised 05.30 Selline on elu! 06.00 Punased roosid* 06.45 Jetsonid 07.10 Rotid 07.35 Pisipõnnide seiklused 08.00 Reporter* 09.00 Ettevaatust inglisa 10.00 Talisman 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Meie aasta Siberis* 12.00 Galileo* 13.00 Krimi* 13.30 Knight Rider 14.30 Südametukse 15.30 Punased roosid 16.30 Talisman 17.30 Ettevaatust inglisa 18.30 Kodus ja võõrsil 19.00 Reporter 20.00 Võsareporteri lõputuur 20.35 Saladused 21.25 Meeleheitel koduperenaised 22.25 Kaks ja pool meest 22.55 Jälgi jätmata 23.55 Meedium 00.50 Raines 01.40 Rahvusvaheline selgeltnägi- jate tuleproov* 02.25 Võsareporteri lõputuur* 02.55 Reporter* 03.45 Saladused* 04.20 Austaja*	 06.55 Terevisioon 08.55 Holby City haigla 09.45 Terevisioon* 11.45 Prillitoos* 12.45 Puutepunkt* 13.15 Meie inimesed. Tiina* 13.40 Osoon* 14.05 Armastasin ilma peata lövi 14.35 Välisilm* 15.10 Alaska 15.40 Kõõgikodanikud 16.10 Holby City haigla 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Õnne 13 17.40 Südameasi 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 19.00 Osoon 20.05 Vabariigi kodanikud 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 OP! 22.10 Nikolaj ja Julie 22.55 ENSV 23.25 Südameasi 00.10 Ringvaade* 01.20 ERR uudised 07.10 Võlukarussell 07.20 Tatonka lood 07.30 Ruff tegutseb 07.40 Lammass Shaun 07.50 Muumioru lood 08.10 Lastetuba* 08.30 Keele meelest 08.55 Minuscule 09.00 Ringvaade* 10.05 Vang nr 6 10.53 ERR uudised 17.00 Kalailm 17.30 Maa ja taeva vahel 18.00 SimsalaGrimm 18.25 Näh 18.30 Lastetuba 18.45 Pritsimees Saamuel 18.55 Siilipoiss Alfredi seiklused 19.05 Väike Nicolas 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Unustatud mänguasi 19.30 Aktuaalne kaamera (v.k.) 20.00 Pealtnägija 20.45 Erica 21.30 Kõiksus ja tühjus 22.35 Polaartrip 22.55 Eesti TOP 7 23.40 Teine maailmasõda 00.41 ERR uudised 06.15 Beyblade 06.40 Minu väike poni 07.05 Beyblade 07.30 Simpsonid 07.55 Kaunis Lola 08.50 Kirgede torm 09.50 Vaprad ja ilusad 10.15 Elu keset linna 10.45 Top Shop 11.10 Omakohus* 11.40 Kõige naljakamad koduvideod* 12.10 Kahjutasu 13.00 Suletud uste taga 14.00 CSI New York 15.00 Vaprad ja ilusad 15.25 Selline on elu! 16.25 Kaunis Lola 17.25 Kirgede torm 18.30 Kõige naljakamad koduvideod 19.00 Seitsmesed uudised 19.30 Omakohus 20.00 Kaua võib! 20.30 Suletud uste taga 21.30 CSI New York 22.30 MF Deja Vu 00.55 CSI kriminalistid 01.53 TV3play.ee uudised 01.55 Vale jälgedel 02.45 Kaua võib! 03.25 Seitsmesed uudised 03.50 Suletud uste taga 04.40 Omakohus 05.05 Seitsmesed uudised 05.30 Selline on elu! 06.00 Punased roosid* 06.45 Jetsonid 07.10 Rotid 07.35 Pisipõnnide seiklused 08.00 Reporter* 09.00 Ettevaatust inglisa* 10.00 Talisman 11.00 Kodus ja võõrsil* 11.30 Saladused* 12.20 Võsareporteri lõputuur* 12.55 Kuldivillak* 13.30 Knight Rider 14.30 Südametukse 15.30 Punased roosid 16.30 Talisman 17.30 Ettevaatust inglisa 17.30 Kodus ja võõrsil 19.00 Reporter 20.00 Krimi 20.30 NCIS Los Angeles 21.30 Süvahavva 22.30 MF Murdepunkt 00.55 Merepatrull 01.45 MF D.E.B.S.* 03.15 Reporter* 04.05 Aiasaade* 04.20 Südameasjad*	 06.55 Terevisioon 08.55 Holby City haigla 09.45 Terevisioon* 11.45 OP!* 12.20 27. Pilvelt ja põllult* 12.45 Hobuse rautamine 13.00 Riigikogu infotund 14.00 Vabariigi kodanikud* 14.50 3 hitti. Disko 15.05 Kodutänav 16.05 Holby City haigla 17.00 Aktuaalne kaamera 17.10 Õnne 13 17.40 Südameasi 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.05 Pealtnägija 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Sport 22.30 Kaplinski süsteem 23.25 Südameasi 00.15 Ringvaade* 01.15 Riigikogu infotund* 02.21 ERR uudised 07.10 Pritsimees Saamuel 07.20 Siilipoiss Alfredi seiklused 07.30 Väike Nicolas 07.45 Näh 07.50 SimsalaGrimm 08.15 Lastetuba* 08.30 Folkwagen 09.00 Ringvaade* 10.05 Eesti TOP 7* 10.49 ERR uudised 17.30 Puutepunkt* 18.00 Geronimo Stiltoni lõbusad lood 18.25 Näh 18.30 Lastetuba 18.45 Pritsimees Saamuel 18.55 Mamma Muu ja vares 19.05 Väike Nicolas 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Aktuaalne kaamera (v.k.) 20.00 Jürgen ja Jukka 20.20 Tänavaristlejad* 20.50 Unustatud mänguasi 21.00 Elu nagu paradiisis 21.10 Minu kindlus 21.30 Troonide mäng 22.25 Viis augustipäeva 00.15 Tartu muusikapäevad 30 00.48 ERR uudised 06.15 Beyblade 06.40 Minu väike poni 07.05 Beyblade 07.30 Simpsonid 07.55 Kaunis Lola 08.50 Kirgede torm 09.50 Vaprad ja ilusad 10.15 Kaua võib! * 10.45 Top Shop 11.10 Omakohus* 11.40 Kõige naljakamad koduvideod* 12.10 Kahjutasu 13.00 Suletud uste taga 14.00 CSI New York 15.00 Vaprad ja ilusad 15.25 Selline on elu! 16.25 Kaunis Lola 17.25 Kirgede torm 18.30 Kõige naljakamad koduvideod 19.00 Seitsmesed uudised 19.30 Omakohus 20.00 Meisterkook 21.00 Nurjatud tüdrukud 22.00 Juurdlust viivad läbi sensitiivid 23.00 Top Gear 00.10 Sündmus 01.05 Victoria püssi ja panniga 01.38 TV3play.ee uudised 01.40 Chicago koodeks 02.25 Kuldsuu Ted 02.50 Seitsmesed uudised 03.15 Top Gear 04.15 Victoria püssi ja panniga 04.40 Omakohus* 05.05 Seitsmesed uudised 05.30 Selline on elu! 06.00 Punased roosid* 06.45 Jetsonid 07.10 Rotid 07.35 Pisipõnnide seiklused 08.00 Reporter* 09.00 Ettevaatust inglisa* 10.00 Talisman* 11.00 Kodus ja võõrsil* 11.30 Süvahavva* 12.30 Kelgukoerad* 13.30 Knight Rider 14.30 Südametukse 15.30 Punased roosid 16.30 Talisman 17.30 Ettevaatust inglisa 18.30 Kodus ja võõrsil 19.00 Reporter 20.00 Suur lotokolmapäev 21.00 Meie aasta Siberis 21.30 Pilvede all 22.30 Vahelevõtja 23.30 Hea naine 00.30 Mentalist 01.25 NCIS Los Angeles* 02.10 Krimi* 02.35 Rooli võim* 03.00 Reporter* 03.50 MF Murdepunkt*	 06.55 Terevisioon 08.55 Holby City haigla 09.55 Terevisioon* 11.50 Pealtnägija* 12.35 Kaplinski süsteem 13.30 Foorum* 14.20 Mõtete sunnil 14.50 Täheleav. Ilon Wikland* 16.00 Holby City haigla 17.00 Aktuaalne kaamera 17.10 Õnne 13 17.40 Südameasi 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.05 Kahekõne 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Kapital 22.10 Eesti ettevõtjuse auhinnad 2012 23.15 Muusikadokk Elu hind 23.50 Südameasi 00.40 Ringvaade* 01.40 Murdochi skandaal 02.46 ERR uudised 07.10 Pritsimees Saamuel 07.20 Mamma Muu ja vares 07.30 Nuki ja sõbrad 07.35 Väike Nicolas 07.45 Näh 07.55 Geronimo Stiltoni lõbusad lood 08.15 Lastetuba* 08.30 Silja Salmistu 09.00 Ringvaade* 10.05 Smallville 10.44 ERR uudised 17.05 Sillaehitaja visiit 17.30 Keele meelest 18.00 Tule õue! 18.25 Kasuta oma kujutlusvõimet! 18.30 Lastetuba 18.45 Kiisu Miisu seiklused 18.55 Beni ja Holly väike kuningriik 19.05 Stella ja Sam 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Aktuaalne kaamera (v.k.) 20.00 Eesti sportlased Londoni paraolümpial 20.30 Kalailm 21.00 Volkswagen 21.30 Spioonid 22.20 Paksust ja vedelast 22.50 Elu nagu paradiisis 23.05 Minu kindlus 23.20 Viis augustipäeva 01.16 ERR uudised 06.15 Beyblade 06.40 Minu väike poni 07.05 Beyblade 07.30 Käsna-Kalle 07.55 Kaunis Lola 08.50 Kirgede torm 09.50 Vaprad ja ilusad 10.15 Teekond iseendani 10.45 Top Shop 11.10 Omakohus* 11.40 Kõige naljakamad koduvideod* 12.10 Kahjutasu 13.00 Nurjatud tüdrukud 14.00 Meisterkook 15.00 Vaprad ja ilusad 15.25 Selline on elu! 16.25 Kaunis Lola 17.25 Kirgede torm 18.30 Kõige naljakamad koduvideod 19.00 Seitsmesed uudised 19.30 Omakohus 20.00 Stiilipäevik 20.30 Kättemaksukontor 21.30 Selgeltnägijate tuleproov 22.35 MF 3.10 Yumasse 01.00 Euroopa Pokkeriturnee 02.03 TV3play.ee uudised 02.05 Päästjad 02.50 Kinominutid 03.30 Seitsmesed uudised 03.55 Kättemaksukontor 04.40 Omakohus* 05.05 Seitsmesed uudised 05.30 Selline on elu! 06.00 Punased roosid* 06.45 Jetsonid 07.10 Rotid 07.35 Pisipõnnide seiklused 08.00 Reporter* 09.00 Ettevaatust inglisa* 10.00 Talisman* 11.00 Kodus ja võõrsil* 11.30 Pilvede all* 12.30 Suur lotokolmapäev* 13.30 Knight Rider 14.30 Südametukse 15.30 Punased roosid 16.30 Talisman 17.30 Ettevaatust inglisa 18.30 Kodus ja võõrsil 19.00 Reporter 20.00 Heeringas Veenuse õlal 20.30 Minu mees suudab! 22.00 MF Esimene aasta 00.00 MF Ricky Bobby - legen- daarne kihutaja 02.00 Hea naine 02.45 Reporter* 03.35 Ellujääja 04.00 Hooaeg* 04.35 Kodusaade* 05.10 Kokasaade - Lusikas*	 06.55 Terevisioon 08.55 Holby City haigla 09.55 Terevisioon* 12.00 Muusikadokk Elu hind 12.35 Veematkarakajal* 12.40 Püha Maa, juudid ja Jeesus 13.10 Terve Eesti 13.40 Alpimaja 14.40 Kapital* 15.10 Anne Veski 15.35 Kartaago* 16.00 Holby City haigla 17.00 Aktuaalne kaamera 17.10 Õnne 13 17.40 Südameasi 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 19.35 27. Süda ja seeme 20.05 Hercule Poirot 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Kaadris. Jüri Rumm 22.00 MF Jüri Rumm 23.30 Pealtnägija* 00.20 Südameasi 01.05 Ringvaade* 01.43 ERR uudised 07.10 Kiisu Miisu seiklused 07.20 Beni ja Holly väike kuningriik 07.30 Stella ja Sam 07.50 Tule õue! 08.15 Lastetuba* 08.30 Kalailm 09.00 Ringvaade* 10.05 Jüri Üdi klubi 10.58 ERR uudised 17.20 Smallville 18.00 Muumioru lood 18.20 Maša ja karu 18.30. Meisterdame Mariga 18.45 Suursilm 18.55 Beni ja Holly väike kuningriik 19.05 Stella ja Sam 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Aktuaalne kaamera (v.k.) 20.00 Meie, poeetid 21.00 Polaartrip 21.20 Kuidas on Maa meid loonud? 22.15 Erica 22.55 Troonide mäng 23.50 Eesti TOP 7* 00.41 ERR uudised 06.15 Beyblade 06.40 Minu väike poni 07.05 Beyblade 07.30 Käsna-Kalle Kantpüks 07.55 Kaunis Lola 08.50 Kirgede torm 09.50 Vaprad ja ilusad 10.15 Stiilipäevik* 10.45 Top Shop 11.10 Omakohus* 11.45 Kahjutasu 13.00 Kättemaksukontor 14.00 Selgeltnägijate tuleproov 15.00 Vaprad ja ilusad 15.25 Selline on elu! 16.25 Kaunis Lola 17.25 Kirgede torm 18.30 Kõige naljakamad koduvideod 19.00 Seitsmesed uudised 19.30 Omakohus 20.00 Teekond iseendani 20.30 Randevuu 21.30 Castle 22.30 MF Öhtusöök idiootidele 00.45 MF Põletada pärast lugemist 02.33 TV3play.ee uudised 02.35 MF Ühikadiileri ülestunnistus 04.05 Selline on elu! 04.50 Omakohus* 05.15 Seitsmesed uudised 06.00 Punased roosid* 06.45 Jetsonid 07.10 Rotid 07.35 Pisipõnnide seiklused 08.00 Reporter* 09.00 Ettevaatust inglisa* 10.00 Talisman* 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Heeringas Veenuse õlal 12.00 Minu mees suudab!* 13.30 Knight Rider 14.30 Komissar Rex 15.30 Punased roosid 16.30 Talisman 17.30 Ettevaatust inglisa 18.30 Kodus ja võõrsil 19.00 Reporter 20.00 Kuldivillak 20.35 Galileo 21.30 Kelgukoerad 22.30 Unustamatu 23.30 MF Hirmude õõ 01.15 MF Üheksas värav 03.25 Reporter* 04.15 Ellujääja 04.40 MF Esimene aasta*	 07.30 Beni ja Holly väike kuningriik 07.40 Stella ja Sam 07.50 Tegus Timmu 08.00 Muumioru lood 08.25 Maša ja karu 08.30 Buratino tegutseb jälle 09.00 Puutepunkt (subt)* 09.30 Metsapeatus 10.00 Maahommik 10.45 Õnne 13 11.15 Pealtnägija (subt)* 12.05 Hercule Poirot 12.55 Jüri Üdi klubi 13.50 Kahekõne* 14.45 Naljater 14.55 Kõiksus ja tühjus 16.00 Kiirabihaigla 16.45 Kanada, USA 17.15 Nikolaj ja Julie 18.00 Tänavaristlejad 18.30 Aktuaalne kaamera 18.45 Karm põhjala 19.35 Kairouan, Sousse 20.00 Iga pink räägib loo 20.30 Õnne 13 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.20 Sport. Sport 21.35 Võimu kants 22.35 Midsomeri mõrvad 00.10 Täheleav. Ilon Wikland* 01.25 Kiirabihaigla 02.10 ERR uudised 09.00 Max 09.30 Nöbinina 09.55 Suursilm 10.05 Tule õue!* 10.35 Reporterhiir Marvi Hämmer 11.00 Vene draama 1814 11.45 OP!* 12.15 Meie, poeetid 13.15 Armastus jne 14.45 Noorkuu 15.40 Salme Reek 16.45 Rahvas ja üritused 17.00 Keisri uued rõivad 18.00 Sügislaul 18.15 Huviline filmikaamera 18.25 Netilambad 18.30 Vahva Roosi 18.40 Tegus Timmu 18.50 Buratino tegutseb jälle 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Aktuaalne kaamera (v.k.) 19.45 Kadunud maastik - eesti- rootslaste lugu 20.40 Aarne Üksküla 21.30 Päikesepoisid 23.35 Teater laulab 23.47 ERR uudised 05.40 Kirgede torm 07.20 Bakugan 07.45 Redakai 08.10 Rähn Woody 08.35 Bakugan* 09.00 Glee 10.00 Heimari kokaklubi 10.30 Stiilipäevik* 11.00 Nurgakivi 11.30 Naistesaaed 12.00 Castle 13.00 Kättemaksukontor 14.00 Teekond iseendani 14.30 Elu keset linna 15.00 See pole lastesaade 15.30 Muhu väina regatt 16.05 MF Emberi linn 18.00 Randevuu 19.00 Seitsmesed uudised. Nädalalõpp 19.30 Elu keset linna 20.00 MF Shrek 2 21.45 Ment 22.45 MF Ilmatüdruk 00.43 TV3play.ee uudised 00.45 MF Margot ja pulmad 02.30 MF Öhtusöök idiootidele 04.25 Seitsmesed uudised. Nädalalõpp 04.50 Nurgakivi* 05.15 Seitsmesed uudised. Nädalalõpp 06.20 Rahvusvaheline selgeltnägi- jate tuleproov 07.10 Reporter* 08.05 Daffy Duck 08.35 Kaks rumalat koera 09.00 Aiasaade 09.15 Kodusaade 10.00 Kokasaade - Lusikas 10.45 Hooaeg 11.30 Rooli võim 12.00 MF Näota mees 14.15 Saladused* 15.05 Aiadetektiivid 16.10 Kõmutüdruk 17.05 Minu mehe pulmad 19.00 Reporter+ 19.35 Saare sosinad 20.35 Mr Bean 21.40 MF Minu nädal Marilyn Monroe'ga 23.45 MF Produktendid 02.10 MF Lahe raha 03.40 MF Karda iseenast* 05.05 Reporter+* 05.35 Eesti kõige-kõige	 07.30 Reporterhiir Marvi Hämmer 07.55 Tegus Timmu 08.05 Tom ja Fluffy 08.10 Vahva Roosi 08.20 Baleriin Angelina 08.35 Maksikoer Fik 08.40 Meisterdame Mariga* 08.55 Netilambad 09.00 Prillitoos 10.00 Täheleav. Ivo Lill 11.15 Tänavaristlejad* 11.45 Terve Eesti 12.15 Jamie Oliveri 30 minuti road 12.40 Karm põhjala 13.30 Minuscule 13.35 Osoon* 08.55 Netilambad 14.05 Kairouan, Sousse 14.30 Eesti sportlased Londoni paraolümpial* 15.00 Püha Maa, juudid ja Jeesus 15.30 Puutepunkt 15.55 Võimu kants 16.55 Midsomeri mõrvad 18.30 Aktuaalne kaamera 18.40 Teine maailmasõda 19.35 Mõtete sunnil 20.05 Pehmed ja karvased 20.30 ENSV 21.00 AK. Nädal. Ilm 21.40 Sport. Sport 21.59 Näitleja ja lavastaja Marius Peterson 22.00 Lewis 23.30 Kodutänav 00.30 Püha Maa, juudid ja Jeesus 01.04 ERR uudised 09.00 Keisri uued rõivad 09.55 Porgand! 10.05 Miriami katkine pilt 10.10 Prügihunt ja Superjanes 10.35 Reporterhiir Marvi Hämmer 11.00 Seitsmes pitsner 12.35 Kaadris. Jüri Rumm* 12.55 MF Jüri Rumm 14.25 Vanniskäik Prantsusmaal 15.00 Spioonid 15.50 Minuscule 16.00 Aarne Üksküla 16.45 Lapsed ja vanemad 17.00 Max 17.30 Nöbinina 18.00 Prügihunt ja Superjanes 18.20 Maksikoer Fik 18.30 Kõige suurem sõber 19.00 Konn ja sõbrad 19.10 Tegus Timmu 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Aktuaalne kaamera (v.k.) 19.45 Aakre moositegijad 19.55 Imet tabamas. Aarne Üksküla 20.55 Pisuhänd 22.25 Illusionist Aarne Üksküla 23.15 Vana daami visiit 01.03 ERR uudised 05.40 Kirgede torm 07.20 Bakugan 07.45 Redakai 08.10 Rähn Woody 08.30 Miriam 08.35 Bakugan* 09.00 Glee 09.55 MF Kolm laiska piraati 11.35 MF Shrek 2 13.15 Rajalt maha 14.15 Stop 14.45 Nurjatud tüdrukud 15.45 MF Lepitus 18.00 Kättemaksukontor 19.00 Seitsmesed uudised. Nädalalõpp 19.30 Faktuaalne kaamera 20.00 Eesti otsib superstaari 21.00 MF Pulmasõltlane 23.10 Politseipere 00.13 TV3play.ee uudised 00.15 MF Patused 02.25 Heroes 03.10 Muhu väina regatt* 03.40 Stop* 04.10 Eesti otsib superstaari* 05.00 Seitsmesed uudised. Nä- dalaalõpp 05.25 Kirgede torm 06.00 Rooli võim* 06.25 Minu mehe pulmad* 08.00 Kass Oggy ja kurjad prussakad 08.10 Ajatud muinaslood 08.40 Galileo* 09.35 Minu mees suudab!* 11.05 Kuldivillak* 11.40 Meie aasta Siberis* 12.10 Kelgukoerad* 13.10 Saare sosinad* 14.10 Pilvede all* 15.10 Reetlik kaalakee 17.05 Armastuse tiivad 19.00 Reporter+ 19.35 Sipelgate kiusaja 21.20 MF Killerid 23.25 MF Kuritöö värv 01.30 MF Major Payne 03.05 MF Minu nädal Marilyn Monroe'ga* 04.45 Reporter+* 05.15 Kassid

Nagu ütleb kooli nimi - Kohila mõisakool -, hakkab kool tegutsema mõisahoones. Esialgu alustatakse Tohisoo mõisas (parempoolne pilt), kuid koostööd soovitakse teha ka Kohila mõisa (vasakpoolne pilt).

Kohila mõisakool väärtustab la

Inge Põlma

MTÜ Kohila Mõisakool alustab Kohilas Tallinna Vanalinna Hariduskollegiumi põhimõtteid järgiva eraüldhariduskoolina.

Kooli ei avata kohe ja korraga, vaid see n-ö kasvab põhikooliks. Sel sügisel alustab eelkool, järgmisel

õppeaastal avatakse esimene klass.

Kooli ühe juhatuse liikme Eha Seppingu sõnul on Kohila kogukonnas hellitatud mõtet sellisest koolist juba aastaid.

„Mina olen kogu aeg olnud selle mõtte pooldaja. Ka meie valla elanik Kersti Nigesen, Vanalinna Hariduskollegiumi direktor, on sellest aeg-ajalt juttu teinud selle suunitlusega, et võtke kokku ja tehke, te saate hakkama,“ rääkis Eha Sepping.

Sel kevadel leiti, et nüüd on õige aeg erakooli projektiga alustada. Seda enam, et lähiaastail jääb Kohila gümnaasium lastele kitsaks ja juba on ka valla arengukavasse kirjutatud, et paari aasta pärast tekib vajadus uue algklasside hoone järele. Mõisakool aitaks ruumiprobleeme leevendada.

Nagu nimigi ütleb, hakkab kool asuma mõisahoones. Esialgu on ruumid leitud Tohisoo mõisas, kus alustab eelkool. Edaspidi ollakse valmis tege-

ma koostööd eraomandis oleva Kohila mõisaga. „Keskkonnal on väga suur mõju lapse kujunemisele,“ põhjendab Eha Sepping, miks soovitakse kooli asukohana näha just mõisahoonet. Janika Volga, kes samuti on üks juhatuse liikmetest, lisab, et mõisahoonet tagab ka selle, et kool ei saa liiga suureks paisuda.

Kuigi kool on alles väga algusjärgus – MTÜ loodi alles augustis -, on lapsevanemate huvi olnud märgatav. Eriti

poiste vanemad on huvitatud sellest, et klassid oleksid väikesed, räägivad noored lapsevanemad Janika Volga ja Reelika Mets. Kui palju aga tegelikult on neid vanemaid, kes on valmis juba sel aastal oma lapse eelkooli panema, sellest saab ettekujutuse 18. septembril kell 18, kui toimub esimene lastevanemate koosolek Tohisool.

Poiste ja tüdrukute klassid

Vähemalt esialgu on alustav kool Vanalinna Hariduskollegiumi (VHK) juurde loodud MTÜ Miikaeli Ühendus (VHK tegevuse finantsiliseks toetamiseks loodud kodanikuühendus, mille kaudu korraldatakse näiteks inglise keele õpetust) struktuuriüksus, mida koostööpartnerid ka täielikult toetavad.

Seotus VHK-ga tähendab, et õppe- ja kasvatustöös lähtutakse Euroopa kultuuri aluseks olevatest kristlikest väärtustest. „Need on väga olulised väärtused inimeseks kujunemisel. See on vundament,“ rääkis Sepping. Selles osas tehakse koostööd kõigi Kohila vallas tegutsevate kogudustega.

Teine oluline erinevus nn tavakoolist, mis saab olema ka mõisakoolis, on poiste ja tüdrukute õpetamine eraldi klassides ja seda kuni põhikooli lõpuni. Kuna poisid-tüdrukud arenevad erinevalt, siis aitab selline eraldamine vähendada poiste koolist väljalangemist. „Esimeses klassis on tublid tüdrukud,

kes kogu aeg tõstavad kätt ja oskavad kõike ning vaesed poisid on kuidagi tagaplaanile jäetud. Nad ei saa suudki lahti, kui juba tüdrukud on kõik ära vastanud,“ tõi Sepping tuttava näite. Ühtlasi võis ta lapsevanemana, kelle poeg on õppinud poisteklassis, tõdeda, et noormehed suhtuvad siis naissoosse taktitundelisemalt ja õrnamalt.

Janika Volga pidas VHK kontseptsioonis tähtsaks lapsest lähtuvat lähenemist. See väljendub diferentseeritud õppes ja lapse annete toetamises. Kahel korral aastas annavad õpetajad nn eksperthinnangu, võttes arvesse näiteks õpilase akadeemilist taset, omandamist tempot, võimekust, tööpanust, huvi ja motivatsiooni. Sellisest tagasisidest saavad vanemad teada, millises valdkonnas tuleks koostöös kooliga oma last rohkem toetada või järele aidata.

Muidugi eeldab see, et lapsevanemad ja kool jagavad ühiseid kasvatuspõhimõtteid. „Lapsevanem, kes on selle kooli valinud, on valmis ka ise panustama ja arvatavasti ei ütle, et võtke ja kasvatage,“ lisas Janika Volga.

Inglise keel juba eelkoolist

MTÜ Miikaeli Ühendus struktuuriüksusena võtab Kohila Mõisakool esialgu kasutusele sealseid õppekavad ja rakendab Püha Miikaeli Kooli koolitusluba. „Selle võrra on meil lihtsam alustada, aga muidugi peame leidma ka oma

MTÜ Kohila Mõisakool asutajaid on paarikümne ringis, neist pildile jäid Reelika Mets, Janika Volga ja Eha Sepping.

e pilt) omanikega.

Fotod: SIIM SOLMAN/RS arhiiv

Lapse individuaalsust

eripära, mis meil Kohilas on,“ rääkis Sepping.

Eelkool alustab sügisel õpetööd Miikaeli Ühenduse väljatöötatud õppekava alusel. Õpetatakse eesti keelt, matemaatikat, loodusõpetust, lisaks on ühel korral nädalas muusikatund ja kunst või käeline tegevus. Eriline on see, et juba eelkoolis alustatakse inglise keele õpetamisega. Seda tehakse öde Mary unikaalse keelekümblyse metoodika alusel.

Eelkooli tunnid toimuvad kahel korral nädalas, esmaspäeva õhtupoolikul ja

reede hommikul. Praegu on arvestatud ühe klassiga, mille õpetajaks on Kohilast pärit VHK vilistlane ja õpetaja Egle Matetski. Kuid vajadusel ollakse valmis avama ka teine eelkooli klass.

Põhimõtteliselt tähendab VHK õppekava kasutamine seda, et Kohilas eelkooli lõpetanud lapsed võivad minna ka Tallinnasse kooli, kuid mõisakooli asutajad arvavad, et kui on samasugused võimalused, siis eelistavad vanemad ikkagi kodulähedast kooli.

Lisaks laste õpetamisele alustatakse sel sügisel las-

tevanemate koolitusega, et tutvustada neile kooli kontseptsiooni ja valmistada vanemaid kooliks ette. „Paljudel vanematel puudub kogemus, mida tänapäeva kool lapselt ootab,“ põhjendas Janika Volga vajadust lapsevanemaid kooli tegevuse ja nõuetega kurssi viia.

Kohila Mõisakool on erakool, mis tähendab, et vanematel tuleb tasuda õppemaksu. Esimestel õppeaastatel on õppemaksu suurus 55 eurot kuus. Samas rõhutab Eha Sepping, et raha või selle vähesus ei saa olla kri- teeriumiks, mis otsustab lapse

kooli pääsemise. Erinevate projektide kaudu saab kooli toetada. “VHK-s on hästi suur osakaal laatadel, mida nad ise korraldavad ja mille kaudu tuleb koolile märkimisväärne summa,“ rääkis Sepping.

Kohila Mõisakool ei ole mõeldud ainult Kohila valla lastele, vaid selles teeninduspiirkonnata koolis saavad õppida ka ümberkaudsete valdade lapsed. Kooli valikul on tähtsal kohal vanemate soov, et nende laps saaks õppida lapsekeskses koolis, kus esiplaanil on turvaline koolikeskkond ja igapähe individuaalne areng.

Lapsevanem on kooli koostööpartner

Küsimustele vastab VHK Püha Miikaeli kooli õpetaja Ruth Raudsep, kes on ühtlasi Kohila mõisakooli eelkooli õpetajate mentor.

Mille poolest erineb mõisakooli (st VHK all tegutseva MTÜ Miikaeli Ühendus) eelkooli programm teiste eelkoolide omast?

Oleme koostanud riiklikul õppekaval põhineva, lapse arengut toetava ja individuaalset eripära arvestava õppekava. Põhiline erinevus on vahest eesmärgi sead- mises. Meie eesmärk on lapse kohanemine kooliga. Et esimeses klassis sujuks õppe- töö ja laps end turvaliselt tunneks, ongi vaja eelkooli. Suur erinevus on võõrkeele õppimine juba eelkoolis.

Õpime vaatlema, uurima, kirjeldama, väljendama, süs- tematiseerima jne. Laps õpib tööd grupis ja paarina, ise- seisvalt ja koos õpetajaga.

Mis on selle tugevused ja millega peaksid lapsevane- mad arvestama?

Olulisel kohal on niiaju tööd stimuleerivad kui ka peenmotoorikat arendavad harjutused. Suurt rõhku pa- neme lugema õppimisele, see aga ei tähenda vaid tehnilist oskust, vaid teksti mõistmist ja ka loomist. Kuna uus riik- lik õppekava eeldab lapselt juba tõsisemaid oskusi nagu lugemisoskust, mõistmist, joonistähete tundmist jm, ongi vajalik kooliks etteval- mistus.

Vanemate kaasamine kohe alates eelkoolist on taotlus-

lik. Kool toimib hästi, kui temast kujuneb kogukond. Lapsevanem tunneb kõige paremini oma last ja just tema peab oluliselt kaasa rääkima oma lapse tähtsate tegevuste (õppimine!) kavan- damise ja läbiviimise juures. Vanem peaks kujunema õpe- taja koostööpartneriks.

Mida tähendab selles eel- koolis integreeritud õpe?

Õppesse on sisse viidud võõrkeel, võimalusel ja ideaalis õpivad kõik lapsed pillimängu ja tegelevad huvi korral süvendatult kunstiga. Diferentseerimine toimub laste võimetest ja huvist lähtuvalt, integreerimine aga õppekava põhiselt - kau- nid kunstid, omakultuur ja traditsioon on õppekava osad ja kajastuvad õppeplaanis,

mitte ei järgne nn tavalistele tundidele huviringidena.

Kuidas õpetajaid ette val- mistatakse?

Eelkooliga alustav õpetaja Egle Matetski töötab algklassi- des VHK-s, seega on ta kursis nii õppekava kui ka korraldu- sega. Ta saab esialgu kolme nädala jooksul jälgida VHK-s tööd alustanud Miikaeli Ühen- duse eelkooli. Oktoobris algab siis õppetöö mõisakoolis. Nõu ja jõuga on aitasas Miikae- li Ühenduse keeltekeskuse juhataja Piret Pitk ja mina olen lubanud omalt poolt abi. Esialgsed õppekava ja -kor- ralduse arutelud on meil juba toimunud. Tundub, et see kool saabki toimida mitme inimese ühiste jõududega.

Küsis Inge Põlma

LUULENURK

Mauri Raus (1942–1990)

1989. aastal ilmus mõt- tepudemete ja aforismide valimik „Valge maur ja tema aur“, 1991. aastal aga luulekogu „Hingehaige“.

Lõpetas Järvakandi 6-klassilise kooli, seejärel

Rapla keskkooli 1959. aastal ning 1965. aastal Tallinna Konservatooriumi (Lava- kunstkateedri II lend). Töö- tas alguses Noorsooteatris, hiljem oli vabakutseline näitleja.

Küsisin Göran Rausilt telefoni teel, mida ta teab oma venna luuletamisest.

Göran Raus: „Mauri hakkas luuletama siis, kui koolid läbi said ja algas n-õ päriselu. Keskkooli ajal oli tema lemmikharrastuseks hoopis sport. Ega seda, et ta üldse luuletas, perekonnas keegi eriti ei teadnudki.“

Toimetaja Ly Seppel-Ehin

Esimene filmivõte

„Oled Lääne-Saksa salaluuraja, sõidad Ameerika masinaga kiriku ette, märkad väljujate hulgas väikest meest, kutsud ta autosse ja sõidate ära.“

Lääne-Saksa...
Ameerika...
Vene keeles.

Jalg gaasipedaalil tudiseb, –
kurat neid Ameerika pidureid teab.
Kuidas see esimene käik oligi?
Ei tea, kas bensiini ikka on?
Ah õigus, mootor ju töötab.

See halvasti istuv sakslaste nahkmantel
paneב veel kõik nahka!
TÄHELEPANU! MOOTOR!
Jumal ja sarvilised nüüd aidaku
noort jüngrit oma pühakoja ees!
Oleks veel, et ükski sõidan.
Rolan Bõkov ise tuleb peale!
Juhtub ette mõni sein –
pärast üle Liidu lein...
KAAMERA!

Nüüd võib päästa ainult õnnelik juhus.
(Äkki on sees tagurpidi käik?)
Saaks ometi juba hüüda:
„Rolan Antonovitš, kurat, võte on läbi!“

Nii palvetas Ameerika autos
Lääne-Saksa salaluuraja
ühel sügispäeval Toomkiriku ees.
Salaluurekool asus kõrval – Toomkooli tänaval.

1969

Õösel

Õhtul uni hiilib tasakesi,
pikkamisi sünnib unenägu.
Tänavatel juba külmub vesi,
aga meile kukub õnnekägu.

Ilusad asjad on silmaklapid,
tore, kui kõik läheb kõrvust mööda.
Toredad asjad on tolmulapid,
Tore, kui hambaid kurku ei lööda.

Unusta üheks ööks SINA uni,
kuula nukrat sügisvihma väljas,
leba silmad lahti hommikuni,
iga viies on maailmas nälgjas!

1982

EAS Enterprise Estonia
www.eas.ee/ettevotluspaev

PIIRKONDLIKUD ETTEVÕTLUS-PÄEVAD

Raplamaa ettevõtluspäevad 2012
28. septembril
Rapla Kultuurikeskuses

PÄEVAKAVA

09.00 - 09.20 Tervituskohv ja registreerimine

09.20 - 09.40 **Avasõnad**
Tiit Leier, Rapla maavanem
Egon Eiche, päeva moderaator

09.40 - 11.30 **Äriideede genereerimine**
Kaupo Noormaa, Victory Trainings OÜ

11.30 - 12.00 **Kuidas oma idee ellu viia?**
"Kaadrid otsustavad kõik"
Tarmo Bachmann, Hansabuss AS

12.00 - 12.30 Energiapaus

12.30 - 13.15 Töö rühmades

13.15 - 14.00 Rühmatööde tutvustamine

14.00 - 14.15 Kohvipaus

14.15 - 15.00 Ebaõnnestumised ettevõtluses -
„Kuidas teha valesti?“
Lehar Kütt, KredEx

15.00 - 15.30 **Edulugu. Eestist maailmal**
Kristjan Hiimaa, ERPLY asutaja

15.30 - 16.00 Loosimine ja päeva kokkuvõte

Osalemine tasuta, kuid vajalik on eelregistreerimine kuni 26. septembrini www.eas.ee/ettevotluspaev.
Lisainfo tatjana@raek.ee või tel 489 4121

Kuga mööblikauplustes müügil suur valik köögi-, elutoa-, lastetoa- ja magamis-toamööblit. Valik täieneb pidevalt

Tule ja tutvu! Hinnad soodsad
Suurema ostu puhul tingimisvõimalus.
Tulemas on uus kaup: köögimööbel, pehme mööbel.

JÄRELMAKS PROTSENDIVABA!

KUGA mööbel
kogemus mugavusest

MEIE KAUPLUSED:

VALGAS Kesk 7
telefon 767 0173

PÕLVAS Jaama 69 D
telefon 799 1489

TÜRIL Tehnika 8
E-R 9.30-18, L 9-15
telefon 384 8576

RAPLAS Piiri 5A, E-R 9.30-18, L 9-15
TELEFON 489 4453

JÕGEVAMAAL Pauastveres
telefon 77 1310

VILJANDIS Riia mnt 52
telefon 433 6029

ABJA-PALUOJAS Tiigi 1
telefon 436 0158

www.metsaamet.ee

Teenused erametsaomanikule:

- Metsakinnistute ost.
- Raieõiguse ost.
- Metsa ülestöötamine ja vedu.
- Metsamajandamise kavade koostamine TASUTA.

Teave e-post: info@metsaamet.ee,
tel 5615 0680, Karl Lister

Tel 511 0415,
517 9866, 489 4055.
www.landecker.ee

OU LANDECKER

OSTAB

- metsakinnistuid
- hüpoteegiga ja
- läbiraiutud kinnistuid

REINPAUL

ostame aastaringelt

Ladustatud võsa ja raiejäätmeid

Andrus, tel 528 5800

www.reinpaul.ee
andrus@reinpaul.ee

METSAGA SINA PEAL HOLMEN

kasvava metsa, kinnistute ja metsamaterjali ost

www.holmen.ee

Aarne Annamaa GSM 504 9803, aarne@holmen.ee
Gunnar Soodla GSM 503 2632, gunnar@holmen.ee

Holmen Mets AS, Pärnu mnt 105, 11312 Tallinn, tel 665 2440
holmenmets@holmen.ee

KAASTUNDEVALDUSED

MART NAHKUR
27. XII 1945 - 15. IX 2011

Kallist isa mälestaval
1. surma-aastapäeval
tütar ja poeg emaga

Südamlik kaastunne lähedastele kalli abikaasa, isa ja vanaisa
MIHKEL LEHTORU
kaotuse puhul.
Helgi ja Olavi

Avaldame kaastunnet Elvi Havamile elukaaslase
HELMUT SALUJÕE
surma puhul.
Perekond Hanvere, Heino perega ning Jutta Mirjam Pärnust

Jätsid tühjaks kodumaja,
ei Su hääli siin enam kaja.
Kõik jääb Sind siin leinama,
otsima ja kaebama...

Teatame kurbusega, et lahkus meile kallis
HELMUT SALUJÕE
30. III 1941 - 13. IX 2012

Leinavad omaksed

Ärasaatmine 17.09.2012 kodust kell 12,
Rapla kirikust kell 13

BENITA VALTER
6. VII 1930 - 8. IX 2012

Mälestame kurbusega Vana-Hindreku perenaist ja tunneme kaasa tema lähedastele.

Alla, perekonnad Raudauk, Estrik ja Abel

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus ja Eesti Ettevõtluskõrgkool
Mainor koostöös Raplamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskusega korraldavad

KOOLITUSE ALUSTAVATELE ETTEVÕTJATELE

Koolitus annab vajalikud baasadmised oma ettevõtte käivitamiseks ja edukaks jätkamiseks

Koolituse teemad:

- ettevõtluse alused
- äriidee määratlemine
- äriplaan ja selle koostamine
- toode ja turundus
- finantsplaneerimine
- meeskonna komplekteerimine
- väikeettevõtte raamatupidamise ja maksustamise alused
- tööõigus

Koolituse viivad läbi kogenud õppejõud ja tugevad spetsialistid.

Individuaalsed konsultatsioonid kogu kursuse vältel.

Koolituse käigus valmib äriplaan.

Koolitus toimub: 27. septembril, 2., 4., 9., 11., 15. ja 18. oktoobril 2012 kell 9.00-17.00 Rapla Rahvakoolis (Hariduse tn 3, II korrus)

Osalemistasu 39 eurot, milles sisalduvad koolitusmaterjalid ja kohvipausid.

Koolitusele kandideerimiseks tuleb esitada soovivavaldis, mille leiab www.raek.ee või meie kontorit aadressil Tallinna mnt 14, Rapla. Täidetud ankeedi palume saata hiljemalt 21. septembriks aadressile tatjana@raek.ee või Tallinna mnt 14, Rapla 79513. Lisainfo Tatjana Kuiva tel 520 6300.

EAS Enterprise Estonia

EESTI ETTEVÕTLUSKÕRGGKOL MAINOR

RAPLAMA A ARENDUS- JA ETTEVÕTLUSKESKUS

MÜÜAKSE

laotud küttepuid (kask, kuusk, haab, lepp), kuivad ja toored, 25-100 cm, al 30 €/rm koos veoga! Kaminapuud võrgus (lepp, kask). Asume Kärus. Tel 5373 7294

Arli Puukool müüb istikuid kolmapäeval, 19.09: Raplas 10-13, Juurus 13.30, Kaius 14.15, Kuimeitsas 15. Tel 518 8465

saetud küttepindu 30 ja 50 cm, transport. Tel 501 2069

maja Märjamaal. Tel 518 8251

saunaahjusid, kaminaid, pliite. Soodsalt. Tel 505 4355

Tootsi turbabriketti, puidu- ja paevalillebriketti, kivisütt, kütteklotse, pelleteid. Tel 5692 4924

mulda 8 €/t. Tel 528 3314

kuivi pakitud kütteklotse ja kaminapuid 40 l võrkkotis. Vedu tasuta. Tel 523 8503

kuivi lehtpuu ja metsakuivi lõhutud puid, hind al 35 €/rm. Tooreid lõhutud küttepuid al 30 €/rm. Tarne al 10 rm, mõõdud tellija soovil, transport Rapla-, Harju- ja Läänemaal hinnas; 3 m lehtpuu küttepuid, tarne al 30 rm, hind kokkuleppel. Tel 502 4895

tooreid ja kuivi lepa ja kase küttepuid 30, 40, 50, 60 cm, ka võrkkotis. Vedu. Tel 516 6305

lõhutud küttepuid. Info 509 2933

turbabriketti, puidubriketti ja pelleteid. Vedu. Tel 5359 2794

talusealiha soodsa hinnaga. Info tel 505 9151

soodsalt kinnistu 21914 Raplas Sauna 8. Info tel 524 0403 või 5397 5240

saare saematerjali (8-10%), hõõvelmaterjali (terrassilaud, voodrilaud jms). www.kergupuit.eu Tel 510 8801

2-toaline korter Raplas. Info 511 4495

2-toaline ahjuküttega remonditud korter Alus. Tel 5656 1487

2 toal krt Raplas. Tel 5392 9621

On aeg tellida küttepuid! Holmes&Meyers müüb lõhutud küttepuid. Küsi hinda! Tel 5550 5574, 600 5323

küttepuid. Tel 5199 3812

sõelutud mulda 6 €/t. Tel 5452 2449

1-toaline remontivajav korter Alus Mäe 6, teine korrus. Hind 9500 €. Kiire! Tel 518 9520

toidukartulit "Laura". Tel 521 2016

kolli kutsikas. Tel 523 5108

OSTETAKSE

kasvatat leppa ja pakutakse metsa ülestõötamise teenust. Tel 5373 7294

talu kapp ja laud. Tel 505 4450

Ettevõtte ostab männipalki ja kasvava metsa raieõigust. Tel 552 5067

Vanametalli kokkuost Raplas Jür-na 2, avatud E-R 8-18, L 10-16, P 10-14 (al 1.10.2012 P suletud). Tel 5673 2463, hinnakiri www.rauaspets.ee

OÜ ETEST PR ostab põllu- ja metsamaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

Vanametalli kokkuost Agrovaru territooriumil E-R 9-17, L 10-16. Tel 505 8637, www.feralmet.ee

vanametalli, akusid, vanu sõidu- ja veoautosid, traktoreid (ARKist kustutamine). Vedu ja raha meilt. Tel 5679 7793

Kasvava metsa ost. Enne kui metsa müüd, küsi pakkumist. Holmes&Meyers OÜ. Tel 5553 3064

Rapla maavanem võttis 31.08.2012 korraldusega nr 482 vastu maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu ning korraldab teemaplaneeringu ja teemaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande avaliku väljapaneku.

Teemaplaneeringu ja KSH aruande avalik väljapanek toimub ajavahemikul 24.09-22.10.2012. a Rapla Maavalitsuses, Märjamaa Vallavalitsuses ja Vigala Vallavalitsuses, tööpäeviti tööaja jooksul. Avaliku väljapaneku järgsed avalikud arutelud toimuvad 19. novembril 2012 Märjamaa Rahvamajas (Sauna 2, Märjamaa alev, Märjamaa vald) algusega kell 18.00 ning 20. novembril Kivi-Vigala Rahvamajas (Kivi-Vigala küla, Vigala vald) algusega kell 18.00.

Teemaplaneeringute materjalidega (seletuskirja ja kaardimaterjali ning KSH aruandega) on võimalik tutvuda Rapla Maavalitsuse veebilehel aadressil <http://rapla.maavalitsus.ee/et/tallinn-parnu-ikla-via-baltica-i-klassi-maantee> ning teemaplaneeringu portaalis aadressil <http://www.viabaltica.hendrikson.ee/>.

Teemaplaneeringu koostamine algatati eesmärgiga täpsustada Tallinn-Pärnu-Ikla põhimaantee (joonehitise) trassi koridori asukoht Rapla maakonna piires, tagamaks võimalused selle vastavusse viimiseks I klassi maanteele esitatavate nõuetega, mille tulemusel paranevad liiklusohutuse tingimused maanteel ning on tagatud sujuv ja usaldusväärne ühendus erinevate sihtpunktide vahel nii rahvusvahelisel kui ka riigisisel tasandil. Lisaks trassi koridori asukohale on teemaplaneeringuga täpsustatud teedevõrgu toimimiseks vajalike rajatiste (ristmikud ja risted, kogujateed, jalg- ja jalgrattateed, bussipeatused, tanklad, parklad, konfliktalad seoses müra ja õhusaastega jm) vajadus ja orienteeruvad asukohad. Põhimaantee kulgeb Rapla maakonna Märjamaa ja Vigala valla territooriumil.

Pärast maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu kehtestamist kantakse joonehitise asukoht vastavasse varem kehtestatud üldplaneeringusse. Maantee asukoha kandmisega kohaliku omavalitsuse üldplaneeringusse loetakse tee ja teekaitsevööndi ala juhtotstarbeks teemaa.

Paralleelselt planeeringu koostamisega viiakse läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH), mille aluseks on laiendatud keskkonnakäsitlus, kus võrdselt looduskeskkonna komponentidega leiavad käsitlust ka inimkeskkonna erinevad mõjutegurid. KSH läbiviimise käigus hinnatakse maantee rajamisega kaasnevat eeldatavat mõju keskkonnale, analüüsitakse selle mõju vältimise või leevendamise võimalusi ning tehakse ettepanek sobivaima lahendusvariandi valikuks. Riigipiiri ülest mõju teemaplaneeringuga ei kaasne.

Teemaplaneeringu algataja ja kehtestaja on Rapla maavanem, teemaplaneeringu koostaja (koostamise korraldaja) on Rapla Maavalitsus (Tallinna mnt 14, 79513 Rapla, telefon 484 1100, e-posti aadress maavalitsus@raplamv.ee).

Samaaegselt toimub ka Harju maakonnas analoogse teemaplaneeringu koostamine ja avalikustamine. Põhimaantee kulgeb Harju maakonna Tallinna ja Saue linna ning Saue, Saku ja Kernu valla territooriumil. Harju maavanem korraldab teemaplaneeringu ja KSH aruande avaliku arutelu 22. novembril 2012 Kernu valla rahvamajas (Riisipere tee 6, Haiba küla, Kernu vald) algusega kell 18.00.

Vastavalt „Planeerimisseaduse“ § 20 lõikele 1 on igal isikul õigus avaliku väljapaneku ajal esitada ettepanekuid ja vastuväiteid planeeringu kohta. Vastuväide on mingi planeeringu-lahenduse kohta mittenoostuva seisukoha esitamine või väide, et planeeringu menetlemisel ei ole täidetud seaduse nõudeid. Ettepanekud ja vastuväited tuleb esitada kirjalikult kas posti või elektronposti teel.

Ettepanekud ja vastuväited esitada avaliku väljapaneku jooksul Rapla maavanemale aadressil Tallinna mnt 14, 79513 Rapla või elektronposti korral aadressil maavalitsus@raplamv.ee.

SOOVIN ÜÜRIDA

maja mõistliku hinnaga. Tel 5191 8149

2-3-toalise korteri (noor pere). KIIRE! Tel 5631 5493

TEENUS

Kasutatud mööbli, olmetehnika, vanaraua ja muu sodi äravedu. Tel 5595 6016

Puurkaevude rajamine, projektee-rimine, pumbad. Tel 5191 2748 www.puurkaevud.ee

Katuste ehitus- ja remonditööd. Tel 5391 5528

KAARDID ENNUSTAVAD 24 H. Tel 900 1727, h. 1,09 €/min.

Raamatupidamine, aruanded. Tel 505 9669, info@holopoint.ee

Pehme mööbli parandus. Tel 5622 9295

Ohtlike ja suurte puude langeta-mine. Tel 517 5783

Õhksoojuspumpade müük, pai-galdus ja remont, kodumasinat remont. Tel 5330 1720 www.kulmaline.ee

MITMESUGUST

Soovin tulla kaasreisijaks tööpäe-vadel Rapla-Tallinn, soovitavalt väljumisega enne kella 7 hom-mikul. Linna võib sõita ka mööda Valdeku tänavat. Tel 5615 7762

TULE TÖÖLE

Kehtna Mõisa OÜ võtab farmitöödlise, kelle tööülesanded on:

- * Päevakarjaku töökohustused
- * Õökarjaku töökohustused
- * Lüpsja töökohustused

Kehtna Mõisa OÜ
Pargi 6, Kehtna 79001, Rapla
Tel: 508 2157
e-post: juhataja@kmoy.ee

Avaldus ja CV esitada hiljemalt 30. septembriks 2012. a.

TÖÖPAKKUMISED

Puidust liistude ja lengide tootmisega tegelev ettevõtte VINDOR OÜ Raplamaal Keavas võtab tööle

PAHTELDAJAJID / VIIMISTLEJAJID,
töö sobib naisterahvale.

Töö on kahes vahetuses E-R, 6-14.45, 14.45-23.30.

Ettevõtte transport kahes vahetuses marsruudil Rapla-Keava-Rapla.

Võimalus töötada päevases vahetuses 8–17.

Info: 5342 8140, e-mail: info@vindor.ee

Tootmisettevõtte Raplas pakub tööd **KORISTAJALE** (osaline tööaeg). Tel 551 239

Kiirtoidukohvik Farmburger võtab tööle **KLIENDITEENINDAJA.**
Info tel 5811 4844

Võtame tööle **KIVITÖÖTLEJAJID.**
Töö vahetustega. Tel 5660 5328

Mitmel põhjusel oli üheksakümnendate aastate alguses intelligentsete karistuslaste hulk Soonistes vähenenud. Üks põhjus võis olla, et kohapeal polnud enam vajalikul hulgal tööd pakkuda. 1992. aasta kevadel oli koloonia hinged kirjas veel vaid 47 elanikku, tööd jagus läbi häda ainult pooltele. 16 inimest oli garantiikirja alusel saadetud juba kodukohta tööd otsima, kusjuures osa oma sissetulekust pidid nad sellegipoolest vanglate-süsteemi ülalpidamiseks annetama. Kui vabakäiguline sellega hakkama ei saanud, siis tuli tal varem või hiljem suunduda karistusaja lõpunikandmiseks tõelisse kinnismajja plangu ning okastraadi taha.

Tegelikult oli koloonia tulevik üheksakümnendate alguseks rohkem kui umbmääraseks muutunud. Kõige parema meelega andnuks siseministerium selle Rapla maakonna hallata. Maavalitsus ja maavolikogu aga ei olnud eriti entusiastlikud koostööpartneriteks hakkamisel. Üks venitamise põhjusi oli see, et koloonia kümne eksistentsiaasta kestel oli Raplamaalt sinna sattunud vaid 4-5 meest. Valdav osa kinniipeetavatest oli tulnud kusagilt mujalt – Ida-Virumaalt, Tallinnast, Eesti muudest piirkondadest.

Paraku oli omandisuhete ja tootmisviisi teisenemine muutnud vabad töökohad defitsiitseks ja nõnda läks vabakäiguvangide pidamine riigile aina kallimaks – põhimõte oli ju, et töö käies teenib vang lisaks pisikesele taskurahale veel ka ülalpidamiskulude katte. Kui tööd ja teenistust ei olnud, siis pidi majutamise, valve ja toitmise kinni maksma riik.

Ometi oli koloonia tolleaegsel juhtkonnal oma (võib-olla isegi natuke omakasupüüdlik) ettekujutus tulevikust olemas. Koloonia tarbeks küsiti kogu kuni 1940. aastani Sooniste mõisale kuulunud maad. Seda oli 91 hektarit. Lisaks mõisahoonetele taheti endale veel ka tollakuuri, mõisa lähedale jäävat lüpsifarmi, pullilauta ja vana sigalat. Viimasesse kavatses tolleaegne koloonia direktor Ivo Torm ehitada kasvuhoone. Loomade pidamise, köögivilja ning lillede kasvatamisega ja ehk veel mingi muu kõrvaltöotmisharuga loodeti teenida nii palju, et rahul võinuks olla nii vangid kui ka ametnikud.

Koloonia ettepanekud olid juba teele läkitatud, kuid paberid ringlesid alles kusagil bürokraatia hammasrataste vahel ja ükski otsustaja ei kiirustanud nende kulgemisteed konda lühendama. Oma tõsist poolehoidu koloonia arendamisplaanidele oli väljendanud vaid Laukna vallavalitsus, Rapla maavolikogu koos maavalitsusega suhtus laienemiskavadesse leige huviga, vabariigi valitsusel ning ministeeriumitel oli targematki teha kui mingite Sooniste vabakäiguvangide pärast muretseda.

Kõigele vaatamata oli maakonnakeskuses vahetatud tõsiselt mõtteid Raplasse päris tõelise vangla asutamise üle. Asukohtki oli juba välja vaadatud. Vangla pidi tulema Rapla ühiskümnaasiumi (tol ajal kandis kool veel Rapla 1. keskkooli nime) spordiväljaku taha lagedale alale, kuhu mõni aasta varem oli sügavale maa sisse rajatud pommikindel (võib-olla isegi tuumapom-mikindel) Tallinna Linna Rahvasaadikute Nõukogu Täitevkomitee tsiviilkaitse komandopunkt.

Ehitis, millest reakodanikud väga palju ei teadnud, oli tegelikult tõesti muljetavaldav. Kokku oli seal umbkaudu 60 ruumi, paksud hermeetiliselt sulguvad metalluksed, sundventilatsioon, hädaolukorras vajalik elektrigeneraator ja äkki isegi välisoludest mittesõltuv kohalik veevarustussüsteem. Suurema osa ruumidest moodustasid erinevate ametnike töökabinetid, lisaks olid seal igasugused abiruumid (söökla, hoidlad, pese-misruumid jne). Ruumid olid niimoodi sisustatud, et iga hetk, kui tekkinuks oht vabariigi pealinnale, saanuks linnavalitsuse, mida täitevkomitee ju sisuliselt tol ajal oli, evakueerida paari tunniga Raplasse.

Nüüd, uues ajas, kus tsiviilkaitse oli nimetatud nõukogulikuks igandiks ja kõikjal irvitati Moskva foobiate üle, oli Rapla prefekt Raul Rähni kasutult seisvale objektile silma heitnud. Vähe sellest, ta oli osanud elevile ajada ka ministeeriumide ametnikud, kellele idee Rapla vanglast igati peale läks. Mõttel oli ju tõesti jumet. Peaaegu pool ehitistest oli justkui maa seest leitud: vundament, võimas keldrikorrus, garaažid ja kõik vajalikud kommunikatsioonid olid juba korralikult valmis ehitatud ja igati töökorras ka. Mis sa hing veel tahad – ehita ainult paar korrust otsa ja pane katus peale!

Saage tuttavaks- sebra-amadiinid!

Sebra-amadiinide perekond. Praegu veel ühe katuse all, kuid see puur on siiski emas- ja isaslinnu territoorium.

Fotod: SIIM SOLMAN

Siim Solman

Nii nagu sipelgakarur ei ole sipelga ja karu ristan, ei ole ka sebra-amadiinil kumbki vanematest sebra. Tegemist on siiski ühe asise puuri-linnuga.

Kui ma ühel hiliskevadisel päeval külastasin üht Rapla loomapoodi, vaatasid need kaks (emane ja isane sebra-amadiin) mulle letil olevast puurist vastu. Oma asjaliku olemise ja toreda, piiksuva mänguasja laadse säutsumisega tõmbasid nad kohe tähelepanu.

Need tihasest pisut väiksemad punanokad on algselt pärit Austraaliast ja üldiselt üsna levinud puurilinnud. Minu otsusele need linnud soetada andis lõpliku lükke isalinnu laul. Selles kõlab justkui biitboks ja techno ühekorraga. Samas ei mõju see kaugeltki nii lärmakalt kui laialt levinud kanaarilindude või viirpapagoide laul.

Kodustes tingimustes elamisega on nad väga harjunud ja puurist saab neile praktiliselt kohe mõnus kodu. Lapsevanemana mõtlesin neid toredaid linde soetades ennekõike lastele. Üldlevinud hamstrite ja teiste näriliste lemmikloomana pidamise ees on neil selge eelis – nad

elavad hamstritest umbes kaheksa korda kauem. Tavaline eluiga jääb neil kaheksa ja kümne aasta vahele, aga on ka isendeid, kes on elanud viieteistkümnepäevaseks.

Need äärmiselt seltsivad linnud tuleks kindlasti soetada paarikaupa. Paari võivad moodustada ka kaks isaslindu, kes saavad omavahel kenasti hakkama, kuni ühtegi emaslindu pole silmapiiril. Linnud lausa naudivad vees sulistamist ja igahommikune „sulejope“ pesu kuulub ka minu suleliste päevakavva.

Kodus leidsin neile tegelaste valgusrikka nurgakese, sisustasin nende elamise ja sellega võiks ju jutu siinkohal kokku võtta, kuid üllatusi jätkus siiski veel. Ühel heal päeval selgus, et puuri põhja oli tekkinud üks, inimese väikese sõrme küüne suurune, muna. Selgus, et meie kodust äraoleku ajal oli kuum paar sulgi sahanud ja tulemus vaatas mulle imeväiksel, kuid siiski nähtavalt, puuri põhjast vastu.

Tundes noorpere ees teatud vastutust, tormasin loomapoodi ja soetasin linnuperele kiirelt väikese pesa. Kui möödus veel üks kuu, tekkis minus kahtlus, kas ma äkki andsin selle pesaostuga nüüd oma amadiiniperele veidi vale signaali, sest mune tekkis sinna pessa nagu seeni pärast vihma. Pidama said mu viljakad austraallased alles siis, kui pesas oli seitse muna.

Kohusetundlikult sisustasid värsked munavanemad oma pesa, tassides sinna kõik, mida ma neile pesa vooderdamiseks puuri poetasin, ja haudumine võis alata. Äärmise järjekindlusega istusid amadiinivanemad, koos või kordamööda, pesas ja haudusid. Kui isaslind unustas ennast oma haudumiskorra ajal liialt kauaks toitu nokkima, tuli turris emaslind ja ajas vanamehe pikema jututa tagasi tööpostile.

Kaks nädalat hoolikat haudumist ja pesa täitus sulgedeta ja rääbake sebra-amadiini tittedega. Ilmavalgust nägi minu suureks kergenduseks vaid neli munast koorujat. Esimese kahe nädalaga kasvasid linnupojad sõna otseses mõttes silmnähtavalt ja kuu aja pärast oli puuris juba askeldamas kokku kuus sebra-amadiini. Paarikuuselt muutuvad mudilaste mustad nokad oranžiks ja isaslinnud saavad titesulgede asemele tähnilised „püksid“ ja selga „madrusesärgi“.

Sebra-amadiinide soetamist võiks julgelt soovitada kõigile, kes soovivad oma elamisse pisut asjalikku säutsumist või lastele silmarõõmu. Omanikul tuleb vaid hoida neil vähenõudlikel lindudel toidulaud kaetuna ja puur puhtana, mis ei nõua üldsegi mitte suurt pingutust. Kuid nende uudishimulike ja väga tegusate lindude jälgimine toob kahtlemata muige suunurka igaühele.

Tibud lõunauinakul.

Isalinnu (vasakul) laul on kahtlemata üks omapärasemaid.